...ЛЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 59 (8280) | 1957 оной мартын 10, воскресенье | Сэн 20 мүнгэн

Смоленскэ областиин ажалшадай уряае халуунаар дэмжэе

Смоленскэ областиин колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд КПСС-эй ЦК-гэй, ССР Союзай Министрнүүдэй Соведэй Хандалгые зүбшэн хэлсээд, 1957 ондо областиингоо колхоз болон совхозуудта үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо мяха хоёр дахин, тэрэ тоодо гахайн мяха дүрбэ—таба дахин, һү—нэгэ хахад дахин ехээр тушааха гэһэн социалистическэ уялга абаа. Тиигээд хүдөө ажахыһаа ашаг шэмэ абаха талаар шэнэ табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, Агуу ехэ Октябриин дүшэн жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлхые тэдэнэр оронойнгоо бүхы колхознигуудые, МТС, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдые уряалһан байна. Энэнь манай газетын мартын 7-ной номерто, мүн бусадшье газетэнүүдтэ толилогдоо.

Хайшан гээд, ямар аргаар эндэхид иимэ ехэ уялгаяа дүүргэхэ гэжэ шиидээб? Хамагай түрүүндэ гахай тон олоорнь үсхэхэ, шахажа таргалуулха байна. Тиимын тула нэгэ дахин түрүүлээд тушаагдаха залуу гахай олонтой болохонь.

Гахайн мяха ехээр абадаг болохотой хамта колхоз, совхоз бүхэндэ эбэртэ бодо мал, хонидые шахадаг, бэлшээн таргалуулдаг болохо байна. Гүрэндэ нэгэшье туранхай мал тушаагдахагүй. Мүн тэрэшэлэн шубуудые үсхэжэ, олоор шахахань.

Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлжэ, Эхэ оронойнгоо урда абаһан уялгаа сүм дүүргэхын түлөө областиин бүхы ажалшад үсэд шангаар ажаллажа эхилэнхэй. Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ байһандаа тэдэнэр хүсэд этигэнэ.

Мүнөө үедэ бүхы советскэ орон дотор, тэрэ тоодо манайшье республикын колхоз, МТС, совхоз бүхэндэ КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга бэшэгые, Смоленскэ областиин ажалшадай уряае зүбшэн хэлсэжэ, тэрэниие халуунаар дэмжэжэ байнхай.

Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд энэ жэлдэ мяха абалгаяа, илангаяа гахайн мяха тушаалгаяа эрид дээшэлүүлхэ гэжэ шиидэнхэй. Эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз гахайн мяха нёдондонойхиһоо хоёр дахин ехэ абаха гэхэ гү, али жэл соо 750 центнер абаха гэжэ хараалба. Мүн тахяа, нугаһа олоор тэжээжэ, гүрэндэ 160 центнер шубуунай мяха тушааха юм. Энэнь нёдондонойхиһоо хоёр хахад дахин ехэ болоно. Тиигэжэ энэ жэлдэ мяха абалгаяа урда жэлэйхиһээ 40 процентээр ехэ болгохо, хамтадаа 2540 центнер мяха абаха байна. Тэрэнэй эсэстэ энэ колхоздо гансахан мяха тушаалгаһаа миллион гаран түхэригэй олзо абтаха бшуу.

Мүн иимэрхүү уялгануудые тус аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» болон бусад колхозууд абаһан байха юм. Бүхы дээрээ Мухаршэбэрэй аймагай колхозууд 1957 ондо нёдондо жэлэйхиһээ 53 процент ехэ мяха ашаг шэмэтэ малһаа абаха гэхэ гү, али эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 10,9 центнер хүртэхэ байна. Тэрэ тоодо гахайн мяха абалга 4,5 дахин дээшэлжэ, хахалагдадаг газарай зуун гектарта 8,3 центнер хүртэхэ юм. Эндэхи «Искра» колхозойхид 849 центнер гахайн мяха тушаажа, нёдондонойхиһоо тэрэнээ дүрбэ дахин дээшэлүүлхээр зоригжонхой.

Эдэ үдэрнүүдтэ аймагай бүхы колхозуудта, «Эрдэм» совхоздо үүсэлэгдэхэ, тушаагдаха мал, бүхы түрэлэй залуу мал шэгнэгдэжэ дүүргэгдээд, тусхай гүүртэ, отара болгожо хубаарилагдана. Мал адуулагшадай түлбэри имагтал малые таргалуулһанһаа, шэгнүүрыень нэмээһэнһээ болохо юм.

Теэд иимэ хүдэлмэри гансахан Мухаршэбэрэй аймагта хэгдэнэ бэшэ, харин республикын бүхы аймагуудта ябуулагдажа байнхай. Тиимэһээ партиин айкомуудай, аймгүйсэдкомуудай, колхозуудай, МТС болон совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зорилго юуб гэхэдэ, Смоленскэ областиин ажалшадай уряае малшан бүхэндэ ойлгуулжа, доторойнгоо арга боломжонуудые гүйсэдөөр элирүүлжэ, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Республикын колхозуудта, совхозуудта хэрэглэгдээгүй арга боломжонууд угаа ехэ. Нэн түрүүн мяха ехээр абахын түлөө малайнгаа үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэхэ, адууһа малай тамирые муудуулхагүй, үхүүлхэгүйн түлөө оролдохо ёһотойбди. Үүсэлэгдэхэ, тушаагдаха бүхы малаа шэгнэжэ, тусхай гүүртэ, отара болгожо, мэргэжэл ехэтэй малшадаа тэндэ ажаллахаар табиха хэрэгтэй. Мүнөө жэлдэ нэгэшье толгой мал туранхайгаар, тамир муутайгаар гүрэндэ тушаагдаха зэргэгүй. Малай һубайрха ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ, һубай малнуудые илгажа, ороондо оруулха хүдэлмэри колхоз, фермэ бүхэндэ эмхидхэгдэхэ болоно.

Нүхэд малшад, үхэршэд, хонишод, гахайшад, шубуушад! КПСС-эй ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалгада харюу болгон, Смоленскэ областиин ажалшадай уряае халуунаар дэмжэн, энэ жэлдэ бүхы республикаараа нёдондонойхиһоо 40—45 процент ехэ мяха гүрэндөө тушаахын түлөө үсэд шангаар тэмсэе, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе!

Мяха улам ехээр абадаг болохомнай

А. ПОПОВ, КПСС-эй Мухаршэбэрэй айкомой секретарь

Манай аймагай колхозууд мяха абалгаар гээгдэжэ ябаһан зандаа. Аймаг бүхыдөө һүүлэй хэдэн жэлэй туршада малаа хүсэд таргалуулжа шаданагүй, гүрэндэ мяха тушааха түсэбөө дүүргэнэгүй. 1956 ондо мяха абаха түсэб 81,3 процент дүүргэгдэжэ, эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 8,3 центнер, тэрэ тоодо хахалагдадаг газарай 100 га бүридэ 2,9 центнер гахайн мяхан абтаһан байна. Иигэжэ аймагай колхозууд гүрэндэ мяха тушааха, худалдаха түсэбөө дүүргээгүй һэн.

Мяха багаар абадаг байһанай гол шалтагаан юуб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, колхозууд бүхы түрэлэй олон мал жэл бүри гарзалуулна. Хоёрдохёор, мал олоороо һубайрдаг байна. Гурбадахяар, хүсэд таргалуулагдаагүй мал гүрэндэ тушаагдана. Олонхи колхозууд ехэнхидээ буруудые гүрэндэ тушаадаг болошонхой.

Малаа хүсэд таргалуулангүй дундаһаа доошо хүшэтэйгөөр гү, али туранхайгаар гүрэндэ тушааһан дээрэһээ аймагай колхозууд нёдондо 2575 центнер мяха дутуу абаа.

Аймагай колхозууд энэ жэлдэ хамтадаа 23674 центнер мяха, тэрэ тоодо үхэрэй мяха 8660 центнер, хониной—5094, гахайн—7360 центнер абахаар хараалба. Эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 10,9 центнер гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 53 процент ехэ мяха абахаар түсэблэгдэбэ. Мяха ехээр абадаг болохын тулада гахай олоор шахаха гээшэ тон ехэ удхашанартай. Тиимэһээ энэ жэлдэ нёдондонойхиһоо 3,4 дахин ехэ гэхэ гү, али хахалагдадаг газарай 100 гектар бүридэ 8,3 центнер гахайн мяхан абтаха байна. Тиин, зарим колхозууд, жэшээлхэдэ, «Коминтерн» колхоз энэ жэлдэ 665 центнер гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1,8 дахин ехэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 750 центнер гэхэ гү, али хоёр дахин ехэ, «Искра» колхоз 849 центнер гэхэ гү, али дүрбэ дахин ехэ гахайн мяха абахань. Иигэжэ аймаг дотор абтаха бүхы мяханай 30 процентнь гахайн мяхан болохо ёһотой.

Энэ түсэбөө дүүргэхын тулада ямар арга боломжотойбибди? Мүнөө колхозуудтамнай 801 толгой томо эхэ гахай, мүн 685 толгой нэгэ дахин түрүүлэгдэхэ залуу гахай бии юм. Тиин, жэлэй эсэс болотор нэгэ дахин түрүүлэгдэхэ гахайн тоо 1410 толгой хүрэтэр олошоруулагдажа, томо эхэ гахай бүридэ нэгэ дахин түрүүлэгдэхэ 2 толгой залуу гахайтай болохобди. Тиин, томо эхэ гахай бүриһөө 12 поршоонхо, нэгэ дахин түрүүлэгдэхэ гахай бүриһөө 5 поршоонхо абахаар хараалнабди. Иигэжэ аймаг дотор хамтадаа 11 мянган толгой гахай шахагдаха юм. Мүнөө манай эндэ 1060 толгой гахай шахагдажа, томо болгогдожо байна. Тэдэниие 70—80 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ тушааха ёһотойбди.

Гахайн мяха ехээр абадаг болохотоёо хамта үхэрэй, хониной мяха гүрэндэ ехээр тушаахабди. Энэ жэлдэ 3138 толгой үхэр, 11360 хони бэлшээн таргалуулхаар хараалнабди. Тиихэдэ, 270 килограммһаа дээшэ татадаг, дунда болон дундаһаа дээшэ хүшэтэй үхэр гүрэндэ тушааха зорилго табигдана.

Нёдондонойхиһоо 53 процентээр ехэ мяха абахадаа мал һүрэгөө муудхаажа болохот гэжэ асуужа болохо. Теэд мал һүрэгнай муудахагүйнь элитэ. Энээниие гэршэлһэн иимэ баримтануудые хаража үзэе. Энэ жэлэй эхиндэ эбэртэ бодо малай 31,9 процентнь үнеэд байһан һаа, жэлэй һүүлдэ 35,3 процент болохо ёһотой. Мүн гунжадай, тугалай тоо олошорхо. Тэрэшэлэн эхэ хонидой тоо толгой бүхы хонидоймнай 43,3 процент байһан һаа, 45 процент, хусануудай тоо 1,8-һаа 2 процент хүрэтэр, эрьенүүдэй — 24,8 процентһээ 26 процент хүрэтэр нэмэхэ. Энэ жэлэй эсэстэ эбэртэ бодо малай тоо 4,1 процентээр, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо 9,4 процентээр, хонидой—16 процентээр, гахайн—81,7 процентээр, адууһанай—0,6 процентээр олошорхо байна.

Мяха абалгаар хараалһан түсэбөө дүүргэхын тулада юун хэрэгтэйб ёһотойб гэбэл, колхоз бүхэндэ, «Эрдэм» совхозто бүхы түрэлэй малые үбэлэй үедэ таргалуулхын түлөө тэмсэхэбди.

Мүнөө аймагай колхозуудта гүрэндэ тушаагдахаар шахагдаха, бэлшээн таргалуулагдаха эбэртэ бодо малай, хонидой гүүртэ, отаранууд эмхидхэгдэжэ байна. Иимэ гүүртэнүүд олонхи колхозуудта эмхидхэгдээ. Тиин бүхы колхозуудай таргалуулагдаха мал, бүхы залуу мал шэгнэгдээ. Энэ бүхы малай шэгнүүрые мартын 1-һээ харааадаа абажа, саашадаа мал таргалуулха хэмжээн тодорхойлогдохо байна. Мүн малай амидын шэгнүүрые дээшэлүүлһэнэйнь зэргээр нэмэлтэ түлбэри мартын 1-һээ эхилжэ гахайшадта, хонишодто, мал адуулагшадта үгтэжэ захалха.

Үбэлэй сагта эбэртэ бодо малай толгой бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдээ 400 граммһаа бага бэшээр, хониной—120 граммаар, мүн гахайн—500 граммаар нэмээхэ гэһэн зорилго колхоз бүхэнэй урда табигданхай.

Олонхи колхозуудта малай эдихэ бүдүүн, мүн шэмэтэ тэжээл элбэг хүрэхөөр бэлэдхэгдэһэн дээрэһээнь, эбэртэ бодо малда зелёнко, солоомо болон силос ехээр эдюулжэ байха болоно. Гэбэшье, олохон колхозуудта бүхэли үбэлдөө хүрэхэ концентрат үгы байна. Тиимэһээ хэдэн колхозууд, жэшээнь «Коммунизм» болон Сталинай нэрэмжэтэ колхоз зелёнко татажа хэһэн гурил гахайда ехээр үгэдэг. Мүн силос, турнепс болон бусад тэжээл гахайда үгтэнэ.

Гахайнуудые байлгаха байра, тэдэниие харууһалха хүнүүд үсөөнтэй колхозууд шахагдажа байһан зарим гахайнуудаа таряан ажалай бригадануудта даалгажа, тэдэниие байлгахын тулада бригадын мориной байра болон бусад сүлөө байрануудые хэрэглэхэ ёһотой. Жэшээнь, энэ аргые хэрэглэн Сталинай нэрэмжэтэ колхозой бүхы таряан ажалай бригаданууд 285 гахай шахажа байна. Гэрһээ хэло ошожо хүдэлмэрилхэ аргагүй эхэнэрнүүд эдэ гахайнуудые харууһална. Тэдэнэр ехэ һайн амжалта түйлаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гахайнуудынь тарганууд, мүн тэдэнэй харууһалга, эдеэлүүлгэншье һайн. Тиимэһээ, гахайнуудай шэгнүүр үдэр ерэхэ бүри нэмэжэ байдаг. Дээрэ дурсагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар, үбэлэй сагта эбэртэ бодо малай амидын шэгнүүрые бүгэдэ дээрэнь 720 центнерээр, хонидой шэгнүүрые 750 центнерээр, гахайн—1200 центнерээр дээшэлүүлжэ, бүхы дээрээ 2670 центнерээр нэмэжэ таргалуулхамнай гээшэ.

Хабартаа, мүн зундаа иимэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ шухала гэжэ бидэнэр тоолонобди:

Апрель һарада зоотехнигууд болон ветеринарнууд бүхы малаа шалгажа үзөөд, үбшэнһөө һэргылхэ болон үбдэһэн малые аргалха ёһотой. Саашадаа үдэхөө болиһон үнеэд болон хонидые бэлшээн таргалуулха гүүртэнүүд майн 10 болотор эмхидхэгдэхэ ёһотой.

Мүн заһагдаһан хашараг болон түлгэнүүдые томо болгохын тулада тус тус гүүртэнүүдые мүн лэ мартын 10 болотор эмхидхэжэ дүүргэхэ хэрэгтэй. Тэдэ гүүртэнүүдтэ 1600 толгой хашараг, 10 мянган толгой эрэ түлгэ таргалуулха түсэбтэйбди.

Мүн бэлшээн таргалуулагдадаг эбэртэ бодо малай шэгнүүрые нэгэ сүүдхэ соо дунда зэргээр 800 граммаар, хонидой шэгнүүрые 180 граммаар нэмээхэ зорилго табигданхай. Бэлшээридэ адуулхаһаа гадна, малда концентрат, минеральна болон шэмэтэ ногоон тэжээл үгтэхэ ёһотой. Шахагдажа байһан гахайнуудта, бэлшээридэ адуулагдадаг малда эдюулхын тула зунай үедэ тэжээлэй үбһэ ногоо тарижа ургуулха шухала.

Малда зун эртүүр эдюулхын тулада 540 гектарта зелёнко таригдаха, 50 гектар намарай хара таряанай ургаса бии. Гадна, зундаа ойлшог малда эдюулхын тулада 1000 гектарта кукуруза, 200 гектар газарта люцерно тариха байнабди.

Дурсагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар эбэртэ бодо малай амидын шэгнүүрые 2880 центнерээр бага бэшээр, хонидой шэгнүүрые 2040 центнерээр, тэрэшэлэн гахайн—2562 центнерээр, хамтадаа 7480 центнерээр нэмээхэ арга боломжо бии гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Малшадтай, колхознигуудтай хэлсэһэнэйнгээ һүүлээр, үбэлэй сагта мал шахажа байһан малшадта иимэ нэмэлтэ түлбэри үгэхэ гэжэ шиидээбди:

Гахай шахагшадта:

1. Гахайшанда даалгагдаһан эхэ гахайн хоёр дахин түрэхэдэнь абтаһан аад, хоёр һараһаа дээшэ болоһон 16-һаа олон поршоонхо томо болгоһонойнь түлөө, 16-һаа гадуур поршоонхонуудай 25 процентыень гү, али түсэбһөө гадуур түлжүүлэгдэһэн поршоонхо бүхэнэй түлөө 10 түхэриг мүнгөөр үгэхэ.
2. Нэгэ түрүүлэгдэхэ гахайе 16-һаа үсөөн бэшые даажа абаад, толгой бүриһөөнь 6-һаа үсөөн бэшэ поршоонхо абажа томо болгоо һаань, гахайшанда түсэбһөө гадуур абтаһан 4-дэхи поршоонхо бүхэниие үгэхэ.
3. 60—80 толгой поршоонхо 2-һоо 4 һаратай болоторнь томо болгожо байгаад, толгой бүриинь амидын шэгнүүрые сүүдхэ бүхэндэ дунда зэргээр 300 граммһаа доошо бэшээр нэмээһэн байгаа һаань, гахайшанда нэмээһэн килограмм бүхэнэйнь түлөө һарын һүүлдэ 20 мүнгэ үгэхэ.
4. 4 һараһаа дээшэ болоһон 60—70 гахай шахажа байгаад, толгой бүриинь шэгнүүрые сүүдхэ соогоо дунда зэргээр 500 граммһаа бага бэшээр нэмээһэн байгаа һаань, гахайшанда нэмээһэн килограмм бүхэнэйнь түлөө һарын эсэстэ 20 мүнгэ түлэхэ.

Шахажа байһан малайнгаа толгой бүхэнэй шэгнүүрые 500 граммһаа бага бэшээр сүүдхэ соогоо нэмээһэн байгаа һаань, үхэршэндэ, мал адуулагшада нэмээһэн килограмм бүхэндэнь 20 мүнгэ түлэхэ.

Шахагдажа байһан хони, мүн үбэлэй хурьгадые харууһалдаг хонишондо хониной толгой бүхэнэй шэгнүүрые дунда зэргээр 100 граммһаа бага бэшээр сүүдхэ соогоо нэмээһэн байгаа һаань, һарын эсэстэ нэмээһэн килограмм бүхэнэйнь түлөө 20 мүнгэ түлэхэ.

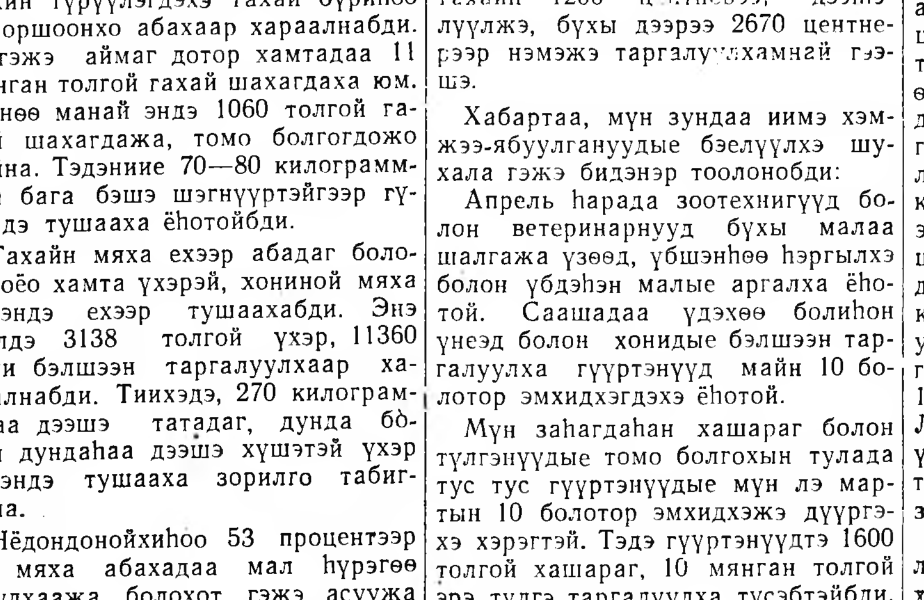
Тэрэшэлэн таргалуулха гэжэ табигдаһан адуу харууһалдаг адуушад болон моришодто бүхы харууһалжа байһан адуугаа хоролтогүйгөөр түлжүүлээ һаань, тиихэдэ һайса таргалуулаа һаань 2 түхэриг, дунда шадалтайгаар таргалуулаа һаань толгой бүхэнэйнь түлөө 1 түхэриг 50 мүнгэ һарын эсэстэ түлэхэ.

Аймагай колхозуудта мяха ехээр абадаг болохо зорилгоор колхозойшье, мүн колхознигуудайшье талые харалсан, колхознигуудай өөһэдынгөө поршоонхонуудые өөһэдөө таргалуулжа колхоздо үгэхэ арга боломжо үргэнөөр олгохо шухала гэжэ бидэнэр тоолонобди. Олон колхознигууд энэ хэмжээ ябуулгые эдэбхитэйгээр дэмжэнэ. Жэшээнь, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо 4 поршоонхоёо томо болгожо, колхоздоо тусхай түлөөһөөр үгэхэ уялга хоёр колхозник абаһан байгаа. Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо 100 толгойһоо үсөөн бэшэ, «Путь Ленина» колхоздо 50 толгойһоо үсөөн бэшэ өөһэдынгөө гахайнуудые томо болгожо колхознигууд колхозуудтаа үгэхэ байна.

Мяха ехээр абаха талаар бэелүүлхэ хэмжээ-ябуулгануудые колхоз бүхэнэй ажабайдалда тааруулан тон наринаар бодожо үзэһэн байнабди. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна болон советскэ хүтэлбэрилэгшэд, колхозой олон эдэбхитэд энэ шухала асуудалые зүбшэн хэлсэһэн байгаа.

Колхозуудай болон «Эрдэм» совхозой партийна организацинууд малай шэгнүүрые эгээн ехээр дээшэлүүлхын түлөө, гүрэндөө мяха шадаал һаа ехээр тушаадаг болохын түлөө колхозуудай, фермэнүүдэй болон мал ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлжэ байна.

Мяха ехээр абадаг болохо талаар зорюулһан Хандалга соогоо КПСС-эй Центральна Комитедэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй табиһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө Мухаршэбэрэй аймагай партийна организаци бүхы хүсөө элсүүлэн оролдохо захалаа.

1957 ондо мяха хоёр дахин, һү нэгэ хахад дахин ехээр гүрэндэ тушаая гэһэн Смоленскэ областиин колхознигуудай, МТС-үүд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй Хандалгые Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой мал харадаг хүнүүд һайшаан угтаад, шэнэ уялгануудые абаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: колхозой партийна эхин организациин секретарь П. Е. Крупенников тус Хандалгатай гахайшадые танилсуулжа байна.

А. Мантаевай фото.

Советскэ уранзураашадай Бүхэсоюзна Нэгэдэхи съездын түгэсхэлэй заседани

Советскэ уранзураашадай Бүхэсоюзна Нэгэдэхи съездын түгэсхэлэй заседани мартын 7-до үдэшын часта Кремлиин Ехэ Ордоной заседанинуудай зал соо болоо.

Нүхэд Л. М. Каганович, В. М. Молотов, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Л. И. Брежнев, Д. Т. Шепилов, Е. А. Фурцева, П. Н. Поспелов гэгшэдэй Президиумдэ ерэжэ һуухадань, сугларгашад нэрьемэ альга ташалгаар угтаа.

СССР-эй советскэ уранзураашадай Союзай Правлениин, мүн шалгалтын центральна комиссиин гэшүүдые һунгаһан һунгалтын дүн заседани дээрэ соносхогдоо. Правлениин гэшүүндэ 99 хүн, Шалгалтын комиссида 25 хүн һунгагдаа.

Һүүлээрнь СССР-эй арадай уранзурааша Б. В. Иогансон үгэ хэлээ. Съезд дээрэ байлсаһан хилын саанахи уранзураашадые тэрэ амаршалаа. Һүүлээрнь Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ уранзураашадай Бүхэсоюзна Нэгэдэхи съездын зүгһөө эльгээхэ бэшэгые СССР-эй арадай уранзурааша К. Ф. Юон уншаба. Съездэ хабаадагшад үни удаан нэрьесэ альга ташажа, энэ бэшэгые һайшааһанаа мэдүүлээ.

РСФСР-эй арадай уранзурааша С. Т. Коненков түгэсхэлэй үгэ хэлэжэ, советскэ уранзураашадай Бүхэсоюзна Нэгэдэхи съездые дүүрэһэн дээрэ тоолоо. Зал соо оваци боложо, бүгэдэ хүл дээрээ бодоно.

(ТАСС).

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаһан һунгалтын дүнгүүд

РСФСР-эй, Украинска ССР-эй, Белорусска ССР-эй, Узбекскэ ССР-эй, Литовско ССР-эй, Молдавска ССР-эй, Таджикска ССР-эй болон Туркменскэ ССР-эй ажалшадай депутадуудай областьнуудай, районуудай, городуудай, сельскэ болон посёлогуудай Соведүүдтэ 1957 оной мартын 3-да һунгалта болоо.

Һунгагшад һунгалтада айхабтар эдэбхитэйгээр хабаадажа, советскэ хүнүүдэй морально-политическэ талааараа нэгэдэнхэй байһыень, КПСС-ые тойрон нягтаар жагсанхай байһыень, КПСС-эй XX съездын шиидхэбэринүүдые, зургаадахи табанжэлэй асари ехэ зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө нэгэн һаналтайгаар, эрмэлзэн оролдодог байһыень харуулаа.

РСФСР-тэ болоһон һунгалтын дүнгүүд тухай мэдээнүүд доро толилогдобо.

Российскэ Советскэ Федеративна Социалистическэ Республикада ажалшадай депутадуудай хизаарнуудай 6 Соведтэ, областьнуудай 53 Соведтэ, автономно областьнуудай 7 областной Соведтэ, национальна округуудай 10 окружной Соведтэ, районуудай 2316 Соведтэ, городуудай 840 Соведтэ, городуудай районуудай 268 Соведтэ, хүдөөгэй 27416 Соведтэ, посёлогуудай 1321 Соведтэ депутадууд һунгагдаа.

Ажалшадай депутадуудай хизаарнуудай, областьнуудай, округуудай, районуудай, городуудай хүдөөгэй болон посёлогуудай Соведүүдтэ һунгаха үедэ һунгагшад иимээр хабаадаа: хизаарнуудай Соведтэ—99,95 процент, областьнуудай Соведтэ—99,94 процент, округуудай Соведтэ—99,92 процент, районуудай Соведтэ—99,96 процент, городуудай Соведтэ — 99,91 процент, городуудай районуудай Соведтэ—99,90 процент, хүдөөгэй болон посёлогуудай Соведүүдтэ—99,96 процент.

Коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө голосовалһан һунгагшадай тоо голосованида хабаадаһан һунгагшадай ниитэ тоо дотор иимэ процент эзэлнэ: хизаарнуудай Соведтэ—99,46, областьнуудай Соведтэ—99,29, округуудай Соведтэ—99,40, районуудай Соведтэ—99,21, городуудай Соведтэ—98,96, городуудай районуудай Соведтэ—99,02, хүдөөгэй болон посёлогуудай Соведүүдтэ—98,91.

Һунгалта хэхэ тухай Дүримэй 108-дахи статьягай үндэһөөр 4719 бюллетень хүсэгүй гэжэ тоологдоо.

Тиин коммунистнууд болон партийна бэшэ хүнүүдэй нэгэдэлэй кандидадуудай түлөө һунгагшад нэгэн һаналаар голосовалаа гэжэ голосованиин дүнгүүд гэршэлэн харуулаа.

844337 хүн бүхы нютагай Соведүүдтэ депутадуудаар һунгагдаа. Депутадуудай 39,4 процентнь эхэнэрнүүд, 45,5 процентнь КПСС-эй гэшүүн гү, али гэшүүндэ кандидадууд, 54,5 процентнь партийна бэшэ хүнүүд, 60,3 процентнь хүдэлмэришэд, колхознигууд болоно.

Хүдөөгэй Соведүүдтэ һунгаха 131 һунгуулиин округто, посёлогуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин хоёр округто, районно Соведтэ һунгаха һунгуулиин нэгэ округто дэбжүүлэгдэһэн кандидадууд олонхиин дуу абажа шадаагүй дээрэһээ депутадуудаар һунгагдаагүй.

Районуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин 2 округто, городуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин 8 округто, городуудай районуудай Соведтэ һунгаха һунгуулиин 4 округто, хүдөөгэй Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин 14 округто, посёлогуудай Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин 1 округто һунгалта тухай Дүрим хазагайруулагдаһан байжа, һунгалта болоогүй гү, али буруу хэгдээ гэжэ тоологдоһон байна. «РСФСР-эй ажалшадай депутадуудай хизаарнуудай, областьнуудай, округуудай, районуудай, городуудай, хүдөөгэй болон посёлогуудай Соведүүдтэ һунгаха һунгалта шэнээр болохо.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

КПСС-эй обкомой партийна комиссиин гэшүүн нүхэр А. Д. Дамбаевае Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь, мүн нийтын-политическэ хүдэлмэридэ ехэ габъяатай байһыень тэмдэглэн, КПСС-эй обкомой партийна комиссиин гэшүүн нүхэр Дамбаева Анастасия Даниловнае Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын орлогшо П. ЧЕПАРИН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

Улан-Удэ, Соведүүдэй Байшан, 1957 оной мартын 8.

Хорин мянган хонитой болохобди

Манай колхоз хони олоор үсхэбэрилхэ ехэ арга боломжотой юм. Сабшалан, таряалангай болон бэлшээриин газар элбэг.

Мүнөө колхозой эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 54 хонин хүртэнэ. Энэмнай үшөөл үсөөн байна. Бидэнэр эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 100—120 хонитой болохо аргатайбди. Энэ арга боломжоёо бэелүүлжэ шадабал хонин ажалһаамнай ородог ашаг олзо миллион гаран түхэриг болохо байна.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ хониниһоо ноохо абалга урда жэлэйхиһээ 40 процентээр нэмээ. Хонин бүриһөө 2,2 килограмм нооһон хайшалагдаа. Энэмнай урда жэлэйхидэ орходоо хахад килограммаар ехэ болоһон байна.

Тэрэнэй ашаар гүрэндэ ноохо тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргээд, түсэбһөө гадуур 35 центнер худалдаһан байгаабди. Нарин ноохо абалгамнай 7 дахин дээшэлээ. Хонин һүрэгэймнай дүрбэнэй нэгэ хубинь нарин, нарибтар ноохотой болонхой. Шэрүүн нооһотой хонид байхагүй.

Хонидой тоо толгойе олон болгожо, үүлтэрыень һайжаруулһанай ашаар энэ һалбариһаа ашаг олзо ехээр ородог болобо. Үнгэрэгшэ жэлдэ колхоздо ороһон ниитэ ашаг олзын 73 процентнь хонин ажалһаа абтаһан байна. Иимэһээ колхозой правлени, партийна организаци олзо ехэтэй хонин ажалдаа анхаралаа ехээр хандуулжа, дуршэл шадабаритай хүнүүдые хонишон болгожо табиһан юм. Энэмнай һайн үрэ дүн харуулна. Олон хонишоднай ноохо ехээр хайшалдаг болоо. Жэшээнь, хонишон Мани Бадмаев даажа абаһан эрьенүүдээ зоотехническэ заабаряар харууһалжа, толгой бүриһөөнь 3,5 килограмм ноохо абаа. Зарим эрьенүүдһээ 5—6 килограмм нооһон абтаһан байна. Ахалагша хонишон Ш. Цыдыпов эхэ хонин бүриһөө 2,6 килограмм ноохо хайшалаа. Иимэрхүү жэшээнүүд манайда олон.

Манай колхозой гэшүүд ниитынгээ ажахые хүгжөөхэ тушаа холын хараата түсэб зохёоходоо 1960 он болотор хонин һүрэгэйнгөө тоое хори мянга хүргэхэ гэжэ шиидэһэн байна. Энэ зорилгоёо бэелүүлхын тулада бүри энэ жэлһээ эхилэн ехэ оролдолго гаргагдана. Үбэлжэлгын эхилхэдэ хонин ажал дээрэ түрүү хүнүүд табигдаа. Эхэ хонидто ехэ анхарал хандуулагдан, тэндэ ахалагша хонишоноор правлениин гэшүүн, коммунист П. Дармаев табигдаһан байна. Мүн Цырен Жамбалов, Цибикжап Дамбаев болон бусад түрүү колхознигууд хонин ажалда хүдэлмэрилхөөр эльгээгдээ.

Хонин һүрэгөө олошоруулха зуураа, үүлтэрыень һайжаруулха шухала байна. Манай колхоз энэ жэлдэ һайн үүлтэрэй долоон хуса худалдажа абаа. Тэдэнэй табаниинь «Советский меринос», хоёрынь «Грозненско» үүлтэрэй хусанууд юм.

Манайда хониной үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана гээшэ. Энэ талаар бодото һайн туһаламжа хэрэгтэй. Юуб гэхэдэ, племенной хэрэгые һайн мэдэхэ мэргэжэлтэ манайда үгы. Республикын Хүдөө ажахын министерствын кадрнуудай таһаг манда зоотехник эльгээхэбди гэжэ найдуулһаар үнихэн болоо. Гэбэшье, «найдуулһан юумые найман жэлдэ хүлеэхэ» гэдэгтэл тэрэнь мүнөөшье үгы байһаар.

Гэбэшье, мэргэжэлтэгүйбди гээд, һуужа байнгүй колхозой правлени хонин ажалаа хүгжөөхын түлөө бүхы хэмжээ абана. Нэн түрүүн хонишодой урма хэшээлые бадаруулха хэмжээ абтана. Колхоз жэл бүри хонишодто түлбэригүйгөөр валенкануудые үгэнэ. Хонидоо гарзалуулаагүй отарынхидта һара бүридэ 100 түхэриг шан үгтэнэ. Тиихэдэ, залуу хонидой отарынхидта — 150 түхэриг үгтэдэг юм.

Мүнөө манай хонишод үбэлжэлгые гарзагүйгөөр үнгэргэжэ байна. Хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ партиин ЦК-гэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хандаһан Хандалгые зүбшэн хэлсэхэдээ энэ жэлдэ 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаха, хонин һүрэгэй тоо толгойе 25 процентээр олон болгохо, хонин бүриһөө 3 килограмм ноохо хайшалха уялга абаабди.

Искусственна аргаар намар ороондо оруулһан хониднай мүнөө хурьгалжа захалаа. Абтаһан түлнүүд булта тобироор түлжэнэ. Хонишод Дулма Тыкшеева, Нимацу Дагбаева, Будацу Гармаева, Гармацу Цыдыпова, Дарима Цыренжапова, Ханда Доржиева болон бусад эдэ үдэрнүүдтэ габшагай бэрхээр ажаллажа байнхай. Эдэнэр колхозой ажахын эгээн шухала һалбарида ажаллажа байһанаа мэдэрэн, бүхы хүсэеэ гаргажа, артелиин баялигые арьбажуулхын түлөө тэмсэнэ.

А. Итыгилов, Бичурын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ.

Экономическа семинар

Кяхтада хүдөө ажахын экономико шудалагшадай семинар боложо үнгэрөө. Колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, колхозно партийна организацинуудай секретарьнууд, ахалагша бухгалтернууд, тракторна бригадын бригадирнууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд—зоотехнигүүд, агрономууд, МТС-үүдэй директорнууд семинарта хабаадалсаа.

Эндэ суглараргшад Калининай нэрэмжэтэ колхоздо ажалладаг республикын габьяата агроном нүхэр Н. О. Кудиновагай «Республиканска агрономическа конференциин дүнгүүд» гэһэн, мүн Кяхтын МТС-эй главна зоотехник нүхэр А. М. Игнатьевай «Хурьга, тугал болон поршоонхонуудые зүбөөр харуулһалха» гэһэн элидхэл шагнаа.

Экономическа семинарта БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ нүхэр Цыремпилон, республикын Хүдөө ажахын министрын нэгэдэхи орлогшо нүхэр И. Хазагаев гэгшэд хабаадалсаба.

„Красный пролетарий" заводой байгуулагдаһаар 100 жэл гүйсэхэнь

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой эрхим һайн конструкторнууд (зүүн гарһаа) С. А. Булашников, В. Т. Левшунов, ахалагша конструктор А. С. Костюгин болон конструктор Ю. А. Морозов байна.

А. И. Ефремовэй нэрэмжэтэ «Красный пролетарий» гэжэ станок бүтээдэг Москвагай завод 100 жэлэй турша соо алдарта замаар ябажа гараа.

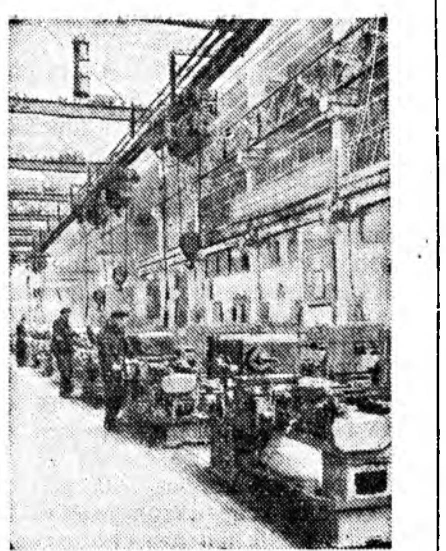
Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ энэ предприятида ажаллахань хүндэ хүшэр, мүн эзэдэй зоргоороо аашалдаг байһан дээрэһээ хүдэлмэришэд ехээр дураа гутажа, революционно ушар ёһо улам һайнаар мэдэхэ болодог байгаа.

Энэ завод хүдэлмэришэн ангиин революционно тэмсэлэй түрүү зэргэдэ хододоо ябадаг һэн.

Ородой түрүүшын революциин болоһоор 50 жэлэй ойе 1955 ондо тэмдэглэжэ һайндэрлэхэ үедэ заводой байшанда мүнхэ дурасхаалай хабтагай хадагдаа һэн. Тэрээн дээрэ иигэжэ бэшэгдэнхэй: «1905 оной декабрьда энэ завод Шаболовска район дотор зэбсэгтэ восстаниин гол газарынь байһан юм. Заводой хүдэлмэришэд баррикадануудта эдэбхитэйгээр тэмсэһэн байна».

Тус завод Советскэ засагай үедэ танигдахаар бэшэ болотороо хубилаа. Урдань эһэ тортог болошоһон муухай байшангуудай байдаг газарта шэнэ техникээр зэбсэглэгдэһэн, һаруул сэбэр корпусууд нэгэдэхи табанжэлэй турша соо бодхоогдоо.

«Красный пролетарий» орон дотороо станок бүтээхэ хэрэгые эгээн түрүүн эрхилжэ эхилһэн габьяатай. Заводой марктай токарна станогууд

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1К-62 гэжэ шэнэ токарна станогые хабсардаг конвейер хабсаралгын 1-дэхи цех соо байна.

манай Эхэ ороной бүхы нютагуудта, мүн хилын саанашье һайн мэдээжэ болонхой.

Заводой коллектив 1939 ондо хүдэлмэридөө амжалта туйлаһанайнгаа түлөө Ленинэй орденоор шагнагдаа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ заводой олон зуун хүдэлмэришэд фронт ошожо, гартаа буу барин, Эхэ ороноо эрэлхэг баатараар хамгаалалсаһан байна. Мүн энэ хүшэр хүндэ үедэ заводто үлэһэн хүдэлмэришэд шэн габьяатайгаар ажаллаа һэн.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай жэлнүүдтэ заводой коллектив Гүрэнэй Оборонын Комитедэй дамжуулгын Улаан Тугые 33 һарын турша соо барижа байгаа. Дайнай һүүлээр энэ туг ажалай алдар солын ба габьяагай һүлдэ тэмдэг болгон заводто хэтэ мүнхэдөө байхаар үгтэһэн байна.

Капиталистнууд ахадүү Бромлейтэнэй предприятиин эгээн һайнаар хүдэлмэрилһэн 1913 ондо бүтээн гаргаһан станогуудыень мүнөө «Красный пролетарий» завод 3 үдэр соо бүтээнэ.

1957 оной мартын 14-дэ гүйсэхэ 100 жэлэй ойе заводой хүдэлмэришэд ажалдаа шэнэ амжалтануудые туйлан угтажа байна. Тэдэнэр 1956 оной һүүл багта шурэб бүтээдэг «1К-62» маркын токарна станок олоор гаргадаг болоо. Энэ станок хадаа советскэ станок бүтээдэг промышленностиин шэнэ туйлалтань болоно.

Краснопролетариинхид КПСС-эй XX съездын шиидхэбэриие бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхын тулада хүсэ шадалаа эршэдүүлэн ажаллана. Заводой коллектив манай Эхэ ороной хүдэлмэришэн ангиин, Коммунистическэ партиин болон манай агуухэ советскэ арадай революционно ёһо заншалые үнэн сэхээр баримтална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой столоводо.
ТАСС-эй фотохронико.

АГИТАТОР

Мэлс САМБУЕВ

Угаа шэмэрүүн
Үдэшын боро хараан.
Үрөэ солбон
Ульгам зээрдын хатараан.

Холын гүүртэдэ
Ханда агитатор яарана.
Үзэсхэлэн урдань
Үбэлэй байгаали задарна.

Мүнгэн саһан
Мүшэтэн онигонон яларна.
Тооһо манан
Тала хээрээр униарна.
Багжагар хаданууд
Бүхөөр дууран нойрсоно.
Һаалишадай байшан
Хорёо даланууд зэргэлнэ.
Нарһад хойнонь
Намдуу ааляар найгана.
Хагсуу жабар
Хандын хасар эльбэнэ.

Агитатор ерээ...
Айлшанаа малшад хүндэлнэ.
Сэсэн хөөрөө
Сэдьхэлһээ Ханда эхилнэ.

Онсо һонин
Олон номуудые ирана.
Газетэ, журнал
Гартань олоор эбхэлзэнэ.

Эрхим малшан
Эржэниие магтан баясуулна.
«Үнэнэй» хуудаһанда
Эмнилзэһэн дүрсыень харуулна.

Залуу хүдэлмэришэдэй байдалда анхарал табиха

(Галуута Нуурай залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана)

Сэлгэхэнээр һэбшээлэн байдаг Галуута Нуурай эрьедэ бодоһон шахтёрнуудай залуухан город жэл бүри тобхогор сагаахан дабхар гэрнүүдээр, үйлэдбэриин барилгануудаар гоёон шэмэгдэнэ. Баригдажа байһан олон гэрнүүдые хүшажа гү, али гэрнүүдэй һуурие һая табижа байһан залуу шираг хүбүүд басагадые, шахтануудһаа гаража ябаһан хүдэр шанга бэетэй горнягуудые харахадаа ажалша бүхэриг манай залуу үетэнөөр омгорхомоор.

Эндэхи шахтернуудай, барилгашадай дунда хоёр мянга шахуу залуушуул, тэрэ тоодо олон зуугаад комсомолшууд хүдэлнэ. Тэдэнэй дунда түрүүшүүл олон.

Рудоуправлениин хүтэлбэрилэгшэд үдэр бүхэндэ малтагдаһан, тээжэ ябуулагдаһан нүүрһэнэй тоо мэдэнхэй байдаг. Энэншье яһала һайшаалтай хэрэг. Зүгөөр эндэ хүдэлдэг олон мянган залуушуул, комсомолшууд халаан сооһоо шуумгай шангаар хүдэлһэнэйгөө удаа юу хэжэ, хайшан гэжэ сүлөөтэй сагаа үнгэргэнэб, ухаан бодолоо яажа баяжуулнаб гэжэ эндэхи ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна, профсоюзна, комсомолой организацинууд тон багаар һонирхоно.

14-дэхи ба 15-дахи хамтын байрануудта 209 залуу шахтернууд, барилгашад байрална. Зарим таһагууд соонь нэгэшье стул харагданагүй. Заримандань 5 хүндэ гурбан стул байха юм. Стулгүй дээрэһээ тэдэнэр орон дээрэ һуужа сайлаха, ном уншаха, бэшэхэ баатай болоно.

Мүн энэ хоёр байра соо нэгэ нэгэ улаан булан бии. Теэд „улаан булан соонь нэгэ диван, нэгэ һандали, нэгэ онигор лампочка, нэгэ хэды газетэ журналһаа ондоо юумэ үгы. «Смена», «Наука и жизнь», «Знание—сила» гэхэ мэтын залуушуулай журнал эндэ харагданагүй. Улаан булан соонь залуу хүнэй дура сэдьхэл татамаар зохид, таатай юумэн хомор. Научно-техническэ, ниитэ-политическэ, естественно-научна темэнүүдээр һонирхолтой лекци уншагданагүй, литература болон искусствын асуудалнуудаар, социалистическэ мораль тухай хөөрэлдөөн үнгэргэгдэнэгүй. Залуу хүдэлмэришэдэй байдалые һайжаруулха тухай, сагыень культурнаар үнгэргэхын тулада элдэб түхеэрэлгэ абаха тухай профсоюзай рудкомдо хандахада: «лимитгүй, мүнгэнгүй» гээд лэ альгаа дэлгээд һуудаг юм гэжэ хүмүүжүүлэгшэ О. Г. Галаган хэлэнэ.

Рудоуправлениин начальник нүхэр Глебов хүдэлмэришэн залуушуулай байрада ерэжэ, залуушуултай хөөрэлдөө һүүлэй жэлэй туршада нэгэшье үнгэргөөгүй. Тиихэдэ тус управлениин главна инженер нүхэр Габышев жэлэй туршада энэ хоёр байрада нэгэшье харагдаагүй. Мүн барилгын управлениин начальник Черныш, комсомолой комитедэй секретарь нүхэр Сазонов эдэ байрануудта тон үсөөн ябадаг, хөөрэлдөө, элидхэл залуу хүдэлмэришэдтэй үнгэргэнэгүй шахуу.

Эндэ мэргэжэлтэй залуу хүдэлмэришэдые бэлэдхэдэг горно-промышленна һургуулида 130 гаран залуушуул һуража байдаг. Эдэ залуушуулай политическэ хүмүүжүүлгэдэ, байра байдалда комсомолой Сэлэнгын айкомшье, тэрэнэй Гусиноозёрскиин комитедшье, рудоуправлениин хүтэлбэрилэгшэдшье анхаралаа бүри табинагүй.

Комсомолой комитедэй секретарь нүхэр Сазоновһоо ГПШ-гэй залуушуулай дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри ямараар табигданхайб гэжэ асуухада:

— ГПШ-да 18 комсомолшууд һурадаг. Тэндэтнай хүмүүжүүлгын түлөө харюусахаяа салин абаад хүдэлжэ байдаг тусгаар хүмүүжүүлэгшэд, багшанар бии ха юм,—гэжэ сэхэ харюусана.

Нүхэр Сазонов ГПШ-гэй комсомолой организациин хэдышье комсомолтой байһыень мэдэхэгүй байшоо. Бодото дээрээ ГПШ-дэ 46 комсомол мүнөө һуража байна. Һурагшадай байдаг газарта Улаан булан, клуб бии гэжэ тоотой. Теэд улаан булангынь ямаршье түхеэрэлгэгүй, муухай, тамхи татадаг газарһаа гү, али автобус хүлеэдэг һарабшаһаа ариг сэбэрээрээ дээрэ бэшэ. Нэгэшье журнал, газетэ тэндэнь харагданагүй. Нэгэ углуудань дабхасуулжа табиһан хоёр муухан столһоо ондоо юумэн Улаан булан соонь огто үгы. «Республиканска газетэ арбаад хоножо харагшабди. Журнал манда хүртэдэггүй. Лекци, элидхэл манда ерэжэ хүн уншадаггүй. Сүлөөтэй сагаа культурнаар үнгэргэхэ арга манда олдоногүй», гэжэ энэ һургуулиин һурагшад тон зүб гомдоно. Арай ядаа гэжэ һара соо нэгэ дахин кино тэдэ харана. Рудоуправлениин хүтэлбэрилэгшэд эндэ ябадаггүй, һурагшадтай хөөрэлдэдэггүй, тэдэнэй байдалаар һонирходоггүй. Муухан түхеэрэлгэтэй ГПШ-гэй клуб соо танцаһаа ондоо наадан үсөөн болодог.

Залуушуулые һонирхуулмаар тематическа вечернүүд, хараһан кинокартинануудые зүбшэлгэ, Февральска болон Октябрьска революцида, гражданска болон Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадтай уулзалга гэхэ мэтэ эмхидхэгдэнэгүй.

Гражданска дайнда хабаадалсаһан хүнүүд, жэшээлхэдэ Андриян Григорьевич Овсянкин, В. Е. Побоков, Г. В. Ватчесов мэтын хүнүүд, мүн ажалай солото ветеранууд энэ городто олоороо ажаһуудаг. Байра дээрэ байһан эдэ хүнүүдые урижа, залуушуулые революционно заншалаар хүмүүжүүлхэ ехэ арга эндэ бии. Агуухэ Октябриин 40-дэхи жэлэй ойдо эндэ бэлэдхэл хэгдэжэ эхилээдүй.

Гадна, бүхы ороной залуушуулай фестивальда бэлэдхэжэ байхада эндэхи клуб даагшагүй байна. Клубай Совет хүдэлнэгүй. Залуушуулай оюун бэлиг элирүүлэн гаргажа уранһайханай самодеятельностиие һайжаруулха тушаа өөдтэй юумэ эндэ хэгдээдүй байһаар.

Мүн залуу хүдэлмэришэд спортивно-физкультурын, оборонно эмхинүүдэй хүдэлмэридэ һулаар хабаадуулагдана.

Иигэжэ залуу хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин зүн дэгээн табигдаһан дээрэһээ зүб мүрөө хүсэд олоогүй зарим нэгэн залуушуулые революционно заншалаяа һэгэдэжэ, элдэб забхай зайдан ябадал гаргана. Һүүлэй хоёр һара соо архи тамхи залгижа, элдэб аяг ааша гаргаһан, хулигантаһанайгаа түлөө табадахи шахтын залуу хүдэлмэришэд Л. Федотов, Н. Стариков, В. Верещагин гэгшэд, 15-дахи хамтын байрада байһан А. Чеканцев архиин һогтуугаар хүниие сохиһонойгоо, хулигантаһанайгаа түлөө хэдэн жэлээр эрхээ хаһагдахаар шүүжэ шиидхэгдээ. Гадна залуушуулай дунда хулгай хэхэ, хүдэлмэриин аюулгүй байдалые эбдэхэ ба бусад гэмтэ ябадал гаргаха ушар олон үзэгдэнэ.

Партиин Сэлэнгын айком комсомолшуудай, залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүдэлмэри тушаа анхаралаа огто табяагүй гэхын аргагүй. Комсомолой организацинуудые парторганизацинуудай ямараар хүтэлбэрилжэ байһан тухай асуудал нёдондо жэлэй май һарада айкомой пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн, яһала һайн шиидхэбэри абтаһан байгаа. Тэрэ шиидхэбэри соо ВЛКСМ-эй айком, мүн рудоуправлениин партком, тэрэнэй секретарь нүхэр В. Н. Жеребко комсомолой эхин организацинуудые халирхайгаар хүтэлбэрилнэ, тэдэндэ өөдтэй туһаламжа үзүүлнэгүй, «Шахтер» гэжэ спортивна бүлгэм муугаар хүдэлнэ гэжэ заагдаһан байгаа. Зүгөөр тус пленумһээ хойшо 10 һарын үнгэрөөд байхада, тэндэ дурсагдаһан дутагдалнуудай мүнөөшье хүрэтэр усадхагдаагүй, пленумэй тогтоолой бэелүүлэгдээдүй байһаниинь гэмшэлтэй.

Шахтернуудай амарха, сэнгэхэ гоё һайхан клуб эндэ баригдажа байна. Энэнь бүтэхэдөө залуу шахтернуудта ёһотойл һайн бэлэг болохонь дамжаггүй. Теэд Галуута Нуурай рудоуправлениин хүтэлбэрилэгшэд шэнэ клубайнгаа бүтэхые хүлеэгээд миин һуунгүй, хүдэлмэришэн залуушуулай дунда ябуулагдаха хүмүүжүүлгын, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэри дары һайжаруулха ёһотой.

С. БАДМАЕВ.

Редакцида ерэһэн бэшэгүү[д]

Газетын витринэнү[үд] тухай

Аймагай центр—Хори посхоно үйлсэнүүдээр ябахада олохон эм... зургаануудай болон предприя... нуудай газаагуур газетын витри... нүүд байбашье, олонхинь хоо... байдаг. Жэшээлхэдэ, аймагай ф... нансова таһагай, столовын, почты дунда һургуулиин болон мага... нуудай газаагуурхи газетын витр... нэнүүд үнинэй хооһон байһаар.

Үнгэрэгшэ жэлэй хабар энэ а... далые партиин айкомдо хэлсэ... шье һаань, хубилалта болоһ... юумэ байхагүй. Тиихэдэ парти... айкомой, аймгүйсэдкомой газаа... мүн райсоюзай газаахи витри... нүүдтэ газетэнүүд үлгэгдэдэг бо... бошье, хэдэн үдэрөөр һэлгэгдэд... гүй байна.

Мүн Культурын байшангай, а... магай газетын редакциин газ... гуур газетын витринэнүүд бай... зэргэтэй аад, үгы юм.

Тиихэдэ хүдөө нютаг, олон... колхозуудта газетын витринэ... үгы. Энэ асуудалые партиин айко... болон партийна эхин организац... нууд «жэжэхэн асуудал» гээшэ... жэ тоолоод, хэрэгсээдэггүй бай... юм.

Газетын витринэнүүд—хэблэл... үргэн ниитэ ажалшадай дунда д... гэрүүлхэ арга боломжо үгэ... гээшэ. Тиимэһээ газетын витри... нүүдые үдэр бүри шэнэ газет... һэлгэжэ байха тушаа дахин хэл... хээр болоо ха.

Д. Цыденов.

Айлайхи гээшэ гү, али магазин гү?

Торнин аймагай «Заветы Ил[ьи]ча» колхозой хоёрдохи комплекс... бригада Хапчеранга нютагта ба... даг.

Тэндэ хамта дүшөөд гэр бии. Т... рэ тоодо эхин һургуули, эмнэлг... газар оролсоно.

Гэбэшье хэдыхэн жэлэй саа... тээ эндэ магазин байһан аад, ко... хозой томодхогдохо үеэр гэрые... центр абаашагдашаһан байна. Ти... гэжэ гэрээ абтаһаан наймааша... хэдэн жэлэй туршада газаа зо... углуу тохойгоор наймаалха баата... болоо.

Наймаалагша Аверьяновагай ор... хо гэргүйе мэдэхэдээ, магазин соог... байралхыень сельпогой түрүүлэгш... нүхэр Ленхоев зүбшөөһэн байн...

Айлайхи магазин хоёр сүүта... ороһоор жэлһээ үлүү болобо. Маг... зинда ерэһэн эд бараа, эдеэ хоо... хадагалха газаргүй тулада, бүх... юумэеэ «магазин» соо хээд байда...

Гэртэнь хүнэй ябаха зайгүй, эд... хоолой эүйл, түмэр тушаа, мыл... дабһан, сахар, тамхи—булта холи... дошонхой. Унтадаг орон, гэрэй хо... шол зөөрі зөөшэ гэхэ мэтэнь му... лэ тэндэ хэгдэнхэй. Аверьяновага... булэ хамта долоон хүн.

Иимэ байратай магазинда ар... сэбэр сахигдадаггүй, сахигдаха ар... гашьегүй.

Дүрбэдэхи магазинайнгаа ай... лайда байһые мэдэбэшье, бурга... тайн сельпогой түрүүлэгшэ нүхэ... Ленхоев, колхозой хүтэлбэрилэ... шэд, аймпотребсоюзай түрүүлэгш... нүхэр Пискунов «нюдэ балай» б... лоод һууна.

Магазинаа гэртэй болгохын ту... яаралтай хэмжээ абаха шухала.

Д. Хутагтын.

Хүдэлдэггүй культбаза

Закаменай аймагай «Дружб[а]» колхозой культбаза Болдог гэжэ г... зарта байдаг. Тиихэдэ хо... жэлэй урда энэ культбаза һайна... хүдэлжэ байһан юм. Хэдэн о... уранһайханай номуудтай, газ... журнал элбэгтэй, кино, концерт... радаг байгаа.

Харин мүнөө... Культбаза гэ... хооһон нэрэ, муухай, з... тооһон... Урдань иргүү һайн... хүгжэмөөр малшадай зүрхэ хүдэ... гэжэ байһан «Родина» батарей... болоһоор хэдышье һара үнгэр... гээшэб, дуугарнагүй, миин бай... Хана хаяадань хүнэй нюдэндэ т... рохоор юумэ үсөөн. Оройдоол хоё... хон «Б.-М. Үнэн», «Б.-М. комсом... лец» газетэ абтадаг юм хаш, үлг... тэй байна, тэдэнэй һүүлиин ном... нууд январиин 26-да гараһан б... ха юм. Тэрээнһээ хойшо асарагда... гүй. Бии байгаа номуудынь ор... доол хэдыхэн юм. Бурят номг... һаа һайн һэн гээд малшад хэлэ...

Эндэ культбаза ёһотой һайна... хүдэлхэ аргатай. Энээниие тойро... малай 5 байра байна, малшад сү... лараа һаа, 20—30 хүн болохо... Заахан ларёк табижа боло... Культбазые даагшаар бэрхэ хүни... табяад, колхозой партийна, комс... мольско организацинуудай анхар... лаа табяад байгаа һаань энэ куль... базые һэргээжэ, малшадай ёһото... культурна гуламта болгожо боло... байна.

В. Очиров.

Дутуу дундануудаа элирүүлбэ

...сэн Торинн аймагай Молото... нэрэмжэтэ хүдөө ажахын ар... гэшүүдэй тоосоото суглаан ...жо, үнгэрһэн жэлэйнгээ дүнгүү... зүбшэн хэлсээ.

Хүдөө ажахын үмэнэ парти, ...ительствын табиһан түүхэтэ ехэ ...онуудые бэелүүлхын түлөө ...зэн, манай колхозой гэшүүд ...йнгээ ажахые хүгжөөхын, тэ... бодо адуу малһаа ашаг шэмэ абахын түлөө урданайхидаа ...оо бүри эдэбхитэйгээр ажал..., зарим тэды амжалта туйлаба, ...э колхозой түрүүлэгшэ нүхэр ...ржиев тоосоото элидхэл соогоо ...э.

...шээлхэдэ, 1956 ондо 500-500 ...ой хонинной байха 2 байра, 70 ...ай байха байра, малшадай 5 ...бани шэнээр баригдаһан байна. ...ортохи эбэртэ бодо малай ...ын үнеэдтэ тэжээл оруулха, ...соохи наг шэбхэ гаргаха дүү... ...харгы татагдажа, малшадай ...ые нилээд хүнгэдхөө. Мүнөө ...элгын үедэ үнеэд уяада байл... ...жа эдээлүүлэгдэнэ.

...колхозой түрүү һаалишад Цыбик ...алова, Юмжур Буянтуева гэг... үнгэрһэн жэлдэ үнеэн бүриһөө ...һаа дээшэ литр һү һааба. ...даа шэнэ арга хэрэглэжэ, ма... ...аа харууһалга, эдеэлүүлгые ...аруулһанай ашаар эдэнэр иимэ ...лта туйлаа. Эдэнэй жэшээгээр ...лажа, һү ехээр һаажа байһан ...шад колхоздо олошороо.

...бэшье, эдлүүриин газарай 100 ...ар бүридэ гаргажа үзэхэдэ, ... ноолон, мяхан тон ...ар абтаба. Үнгэрэгшэ жэлдэ ...н бүриһөө оройдоол 547 литр һаагдажа, 1955 онойхиһоо ...ан гэжэ 33 литрээр нэмээгдэ... Хонин бүриһөө оройдоол 1850 ...м ноолон хайшалагдажа, ха...гдаһан түсэб дүүргэгдэбэгүй.

...лхоз хони үсхэбэрилгээ хүг... ...э ехэ арга боломжотой. Һайн ..., хагдатай үргэн бэлшээрээр ..., мүн хони харууһалгаар баян ...дуршэлтэй хонишодшье олон ... Колхозой хони үсхэбэрилгэдэ ...ы ехэхэн дутагдалнууд бии ...аар. Нэн түрүүндэ, тэжээлэй ...магһаа хонид туража ондо ...ог, тиимэһээ ноолоёо ехээр ...г, үбэлэй сагта ноолонинь ...ар ургадаг байна.

...ил ажал дээрэ эрдэм ухаанай, ...ай түрүү арганууд һулаар ...рүүлэгдэнэ. Хонидоо үбэлэй ..., хабар эртэ хурьгалуулха ...эндэ үшөөл муугаар хэрэглэг... Хурьгадые кошарно-базова ...ар ганцахан Лубсан Батуева... ...даадаг отарада түлжүүлнэ.

Малай ашаг шэмын бага байһа... гол шалтагаануудые элидхэл..., үгэ хэлэһэн колхозниггууд... элирүүлбэ. Эндэ малһаа ашаг ...э яахадяа багаар абтанаб гэ..., хамагай түрүүндэ, тэжээл ... бэлдэгдэнэгүй. Гадна, үүл... һайжаруулгын хүдэлмэри хан...гүйгөөр ябуулагдана.

Малай тоо толгой удаанаар олошордог, ашаг шэмын багаар абтадаг үшөө нэгэ гол шалтагаан гэхэдэ, мал олоороо һубайрна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 100 эхэ мал бүриһөө оройдоо 78 тугал, 61 хурьган абтаа. Эбэртэ бодо мал, хони үсхэбэрилхэ түсэб дүүргэгдээгүй. Үнгэрһэн жэлдэ аяар 554 хонин, 96 толгой эбэртэ мал үхэһэн байна.

Дурсагдаһан шалтагаанууд дээрэһээ болож артелиин ажахы нилээдгүй ехэ хохидолдо оробо. 1956 ондо хамтын баялигай олзо доход 756.284 түхэриг боложо, тиихэдэ ажахын эгээл ашагтай һалбари мал ажалһаа 587842 түхэриг оробо.

Элидхэлшэ, мүн үгэ хэлэһэн колхозниггууд газар эдлүүрилгые һайжаруулха шухала байһан тухай онсолон тэмдэглээ. Үнгэрэгшэ жэлдэ ороһото культурануудай тарилгын талмайн гектар бүриһөө 6,6 центнер ургаса хуряагдажа, ажалта үдэртэ минл 1,1 килограмм таряан хубаагдаба.

Тоосоото үедэ колхозниггуудай ажалай бүтээсэ нилээдгүй дээшэлһэн байна. Энэ юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, хэрбээ урзанда колхозник бүхэн, дунда зэргээр, 336 ажалта үдэр олоһон һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ 394 ажалта үдэр олобо.

Урдань энэ колхоз 1 комплекено, таряан ажалай 3 бригадатай байһан юм. Харин мүнөө колхозой правлени, колхозниггууд комплексно бригадын аша туһыень ажалайнь дүнгөөр мэдэржэ, 2 шэнэ комплексно бригада эмхидхэбэ.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн колхозниггууд үнгэрһэн жэлэйнгээ ажахын дүнгүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, ехэхэн дутуу дунданнуудые, хэрэглэгдээгүй арга боломжонуудые элирүүлбэ. Ажалай эмхидхэл һайжаруулха, журам шангадхаха шухала байһан тухай үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

— Архи уудаг, һамуу һальхай ябадал гаргадаг хүнүүдтэй колхозой правлени шангаар тэмсэнэгүй, — гэжэ колхозник Бато Базаров хэлэбэ. Торинн МТС-эй механизаторнуудай полевой хүдэлмэриие шанар муутайгаар хэдэг тухайнь М. Бальчугов болон бусад шангаар шүүмжэлбэ.

1957 оной туршада колхозой ниитын ажахые нилээд ехээр хүгжөөхэ хэмжээнүүдые хараалһан түсэб суглаан дээрэ баталагдаба. Энэ жэлдэ хонин бүриһөө 2080 грамм ноохо абаха, үнеэн бүриһөө 900 литр һү һааха гэжэ шиидэбэ. Мүн тиихэдэ тугалай, хониной, гахайн байрануудые, малшадай байха 2—2 квартиратай 7 гэр дулаалагдаһан, 4 худаг баригдаха юм. 1957 ондо колхозой олзые 1 миллион 176 мянган түхэриг болгохоор хараалагдаа.

М. Цаганов.

ЗАЛУУ ҺААЛИШАН

Кударын аймагай «Путь Октября» колхозой залуу һаалишан, комсомол басаган Мария Афанасьева эрхим һайнаар ажаллан, үльгэр жэшээ харуулна.

Нүхэр Афанасьева ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө 1220 литр һү һааһан байгаа. Ажалайнгаа эршые мүнөө жэлдэшье һуладханагүй. Аймагай һаалишадай мүрысөөндэ хабаадалсажа һү ехээр һаана. Илангаяа январь, февраль һарануудта амжалта туйлаа. Январьда —232 литр, февральда 250-яад литр һү үнеэн бүриһөө һааһан байха юм.

Энэ басаган ажахын жэлдэ үнеэн бүриһөө 1800 литр һү һааха уялга абанхай. Энээнээ дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Мария Афанасьева.

С. Потапов.

Малаа һайнаар үбэлжүүлнэ

Бичурын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз малайнгаа үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэжэ байна. Үбэлэй һарануудта бүхы адуу малынь нэгэшье гарзалаагүй. Энэ амжалта хадаа малшадай, мүн бүхы колхозниггуудай эршэтэ ажалай үрэ болоно.

Колхозой правлени, партийна организаци малшадые материальнаар урмашуулхын тула хэмжээ абаба. Малаа гарзалуулангүйгөөр, хүсэ шадал һайнтайгаар харууһалжа байһан хүнүүдтэ һарын дүүрэхэдэ нэгэ эрье хони үгэхэ гэжэ шиидхэгдээ.

Д. Тогошиев.

Үнинэй хонишон

Цыден Чагдуров Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо (Торинн аймаг) хори гаран жэлдэ хони хаража, баян дүй дуршэлтэй болонхой.

Ажахын үнгэрэгшэ жэлдэ энэ хонишон 100 эхэ хонидһоо 100 хурьга абаад, хонин бүриин 2,2 килограмм шэрүүбтэр ноохо хайшалаа.

Хонидойнь байранууд саг соогоо заһабарилагдажа, дулаалагдаа һэн. Мүн Намхай хүбүүнтэеэ хамта 285 центнер үбһэ бэлэдхэжэ абаһан юм. Отарынь хонид үбһэ тэжээлээр хүсэд хангагданхай, тобир тарганаар ондо орожо байна.

Шэнэ жэлэй түрүүшын олзо

...каменай аймагай «Дружба» ...зой правлени колхозниггуудай ...та үдэртэ һара бүри аванс ху...гые түрүүшынхеэ бэелүүлжэ ...лба. Энэ жэлэй январь һарын ...дэй ёһоор 10 мянган түхэриг ...гдаа. Түрүү хонишод Р. Цы...итов, Ц. Бальжанов, Г. Эрдынеев, һаалишан Д. Ванданова болон бусадта 170—290 түхэриг хүртөө.

Колхозой кассир Д-Ц. Будаев холын фермэ, гүүртэнүүдээр ябажа, малшадта олзыень хубааһан байна.

Р. Очиров.

В. МАЯКОВСКИЙ.

Үнама залхуу Власай уршагта намтар тухай

Харахадаш
зохид хүбүүн аад,
Прогулкин Влас
Харанхы үдэшэ
журналһаа һалахагүйл
яаш.
— Уншажа дууһаагүй һаа,
унтахагүйб,—гэхэл,—
оройдоо.
Уралаа ута болгоһоор,
унашахал орондоо.
— Амара даа,
эртэ бодсхош,— гэхэдэ
доротоод,
Аба,
эжынгээ үгэ
дуулахагүйл шортоо.
Үүр сайгаад,
һаруул боложо
эхилхэдэ,
Үхибүүдэй һэрижэ,
нойроо сэлмээхэ
үедэ
Үхэһэн шэнгеэр
манай хүн
унташаха,
Үдьхэлхэ,
тэршэлхэдээ
хушалтаяа һалгаха.
Бэшэ хүүгэд
бодошонхой,
халуун сай уугаа,
Бүри доошоол
шургана Влас
хүнжэл руугаа.
Һургуулидаа
һурагшад гүйлдэбэ
эртэ үглөө.
Һуняаһаар тэрэ
арай гэжэ
үндэрлөөд,
Һажахагүй һанаатай
хүйтэн уһаар
угаана,
Һаргаһан нюдөөрөө
арай арайхан
шагаана.
Хүндэлүүлһэн,
сайлаһаншье юумэгүй,
бааршан,
Хүлөө шэрэһээр
һалирба хүбүүн
ааликан.
Яба ябаһаар
магазин хүрэбэ
хэбэртэй,
Ямар нэрэтэйень теэд
мэдэхэ
хэрэгтэй.
Юунэй түлөө
номдо һуража
ябанаб,
Юрэдөө гаршагынь
уншаад орхиходо
яанаб!
Эхинһээнь
манай хүн
үзэглэжэ оробо,
Эблэрхэдээ тэдэнь
«Кауфер Симон» гээд болобо.
Эрьелдүүлээд туршана
эрдэмтэйгээ
гайхан,
«Рефуак Номис»
гэжэ уншаба
арайхан.
Агшан зуура
бодолгото болон
байтараа
Аалихан дугшуулба
хүбүүхэн
арбайтараа.
Теэд бүри дээрэ
хаанаһаа
тудалдашабаб,
«ТЭЖЭ» гэһэн
томо үзэгүүдтэй
гаршаг.
Сортоотойгоор уншаад,
одоол саашалжа
ябатараа
Соносхолой хажууда
һаатажа,
бүришье зутараа.
Хэзээни хойно
хүрэжэ ерэбэ
һургуулидаа
Хэн тэрэниие
класс руунь
табихаб даа?
Бүхөөр хүшөөтэй
үүдэ мүргэһэн
хүбүүхэй
Бүтүүхэн зосоогоо
иимэ бодол
түрүүлэнхэй:
«Хашартайш байна даа,
хүлеэжэ һууханьн
удаан,
Хашарһаар
наадахал болоо ха
нэгэ удаа».
Табан мүнгэхэнөө
тэрэ доронь
алдахадаа
Талаан буруулба гээд
нэтэржэ оробо хал даа...
Гэнтэл мэдэхэдэнь
гурбан час
үнгэршөөд,
Гэртээ хүрэдэг
болзорынь тулаба
үшөө.
Хайшан гэлтэй,
яалтай гээшэб
одоо?
Харихаһаа бэшэ
аргагүйл
гэжэ бодоод,
Арай голтой,
хүлөө шэрэһээр
ошобо,
Айл хүршэнэрөө,
аба эжыгээ
сошообо.
— Яаһан зүдэрүүб,
хүбүүхэнэймнай шарай? —
гэлдэнэ —
Яалтай гээшэб, — гээд
эхэ эсэгэнь
гүйлдэнэ.
— Толгоймни
хахархаяа һанана, — гээд
Влас гонгинобо,
Томоотойгоор
багшадамни
ойлгуулха һэн хат гэбэ.
Үглөө үдэртэнь
бэшэг һургуулидаа
оруулаад,
Үшөө удаан
харагдабагүй
тэрэ руугаа.
Иигэ иигэһээр
Влас бүри
доротобо,
Эрхэдээ шатаһан,
яяр амитан
болобо.
Һурахыса һураһан аад,
мэдэхэ юумэнинь үгы,
Һулһаадии байшоод,
дээдэ һургуулида
оробогүй.
Ажалтай болохо гээд
завод руу
харгылһаар
Арай арайхан
абтаа юм
хара ажалшаар.
Тэндэшье ороходоо
хубилһан,
заһарһан юумэгүй,—
Тэрэл
ябадалаа хаягүй.
Хүн зоной
хүлэртэрөө ажаллажа
байхада,
Хүйхэр Прогулкин
һанаа амархан
зайдаг.
Нилээд ядалсаһаар
хүсэд һара
болобогүй,
Нэгэ мэдэхэдээ
үлдүүлшэһэн гэдэг
орогүй.
Уруу дуруугаа
болюулха гэжэ
зорёод,
Урмаа хухарһан
Влас
архида ороо.
Уһан тулам болошоод,
угаа эшхэбтэр,
Унанхай
хашаагай тэндэ
шабар соо хэбтэдэг.
Үхибүүд,
энэ Власай жэшээгээр
бү ябагты!
Үнэн сэдьхэлһээ
эрдэм соёл шудалагты!
Олон, зузаан
номоо дэрлэгты һайса,
Оюун ухаагаа
гүйлгэжэ байгты
шадахыса.
Һайхан ерээдүйн
бодото хүнүүд
болоходоо
Һанажа ябахалта
түрэл һургууляа
хододоо!

Ч. Намжилов ородһоо оршуулба.

ТЕАТР

„Барометр шуурга харуулна“

1905 ондо Байгалай үмэнэ болоһон ...ционно хүдэлөө харуулһан «Барометр шуурга харуулна» гэжэ пьесые Бурят-Монголой драматическа театр зүжэг ...э табиба. Октябрьска революциин ...альна репетици» болгоно 1905 ...ородой түрүүшын революци Байгалай ...энэ хайшан гэжэ үнгэрһэн байгааб, ...үедэ ородой суута революционер ...Васильевич Бабушкин түрүүтэй эн... ...хүдэлмэришэн анги хаанта засагта ..., эрхэ сүлөөгэй түлөө хайшан гээд ...б гэжэ харуулха зорилго пьесын ав... ...шарабдан Батожабай урдаа табиһан ... Агүүехэ Ленинэй үнэн шаби И. В. ...кинай ударидажа байһан хүдэлмэ...ай эрэлхэг зоригтой тэмсэл тусхай... харуулагдана. Арадай баатар бо... суута революционерые һү...харуулха гэзнэ орёошье, харюусал...ые хэрэг.

...рят-монгол арадай түрүүшын револю... Цыремпил Ранжуров пьесын гол ...үүдай нэгэнинь болобо, револю... ...хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаа...аар харуулагдана. 1905 оной рево... ...и үедэ бурят арад ород хүдэлмэ... ...ангиин революционно хүдэлөөнэй ...доро эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ ...н байна.

...ие ганса гансаарнь хаадаг Пе...дахи түрмын нэгэ таһалга соо Бабушкинай хаагданхай байханьпье... түрүүшын картинада харуулагдана. ...засагаархид хэрзэгы муухайгаар ...шье, эрэлхэг зүрхэтэ революцио... ...эрмэлзэлгэ хүсэлые, эрхэ сүлөөгэй ...тэмсэлыень болюулжа, бууруулжа ...гүй байшоо. Хааншье ябахадаа, ...үндэ хүшэр байдалда оробошье, Бабушкин ородой большевигүүдэй ажал-ябуулгаһаа холодоогүй, харин Владимир Ильич Ленинэй хүтэлбэреэр хүдэлмэришэдэй дунда революционно хүдэлмэри ябуулдаг байгаа.

Һүүлээрнь пьесын үйлэ Чита городто асарагдана.

Хаанай засагаархидтай тэмсэжэ байгаа арад зоной һүртэ хүсэн тухай, большевик партиие тойрон жагсаһан хүдэлмэришэн анги тухай пьесэ бэшэхэ гэһэн авторай оролдолгонь һайшаалтай. Пьесэ соохи зүришэлдөөн ангиин эгсэ шанжэтэй. Тиимэһээ, хоёр ондоо ангиин түлөөлэгшэдэй хоорондохи тэмсэлые харуулхатаяа хамта, тэрээндэ хабаадагшадай абари зангые тус тустань ондо ондоогоор харуулха арга боломжотой байгаа.

Генерал-губернатор Холщевников, жандармын подполковник Дружинин, поручик Зайцев, Наталья Дружинина болон бусадай абари зан, шэнжэ түхэлыень үнэхөөрөө гүнзэгыгөөр харуулагдажа шадаа гэжэ һанагдана. Тэдэнэй дундаһаа бүришье орёо замаар ябаһан Наталья Дружининае онсо тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ эхэнэр анхандаа революционернүүдтэ талархадаг, тэдэниие хүндэлдэг лэ байһанаа, арад зоной эрхэ сүлөөгэй түлөө үнэн зүрхэнһөө өөрөө тэмсэдэг хүн болоно. Мүн бурят арадай түрүүшын революционер Цыремпил Ранжуров хүнэй дура татамаар харагдана.

Тиин, дээрэ дурсагдагшадтай жэшэбэл, Иван Васильевич Бабушкинай, хүдэлмэришэд Марченко, Давыдова болон бусадай тэмсэл, ажаябадал үшөөл тодоор гараагүй, бүүдэгэршэг байна гэжэ һанагдана. Энээнэй шалтагааниинь артистнарһаа бэшэ, харин пьесын дутагдалһаа гол түлэб дулдыдана. Артистнар хэдышье һайнаар наадабал, драматургын һанал бодолһоо тиимэшье холуур ошохогүй, харин тэрэнэй хараалһан «тусхай хэс хэмжээн» соол байха ха юм. Д. Батожабайе хоёр комедиин, киногой нэгэ сценариин, мүн бусадшье зохёолнуудай автор гэжэ мэдэнэбди. Түүхын зүйлнүүдые—ородой түрүүшын революциин үедэ Байгалай үмэнэ болоһон революционно хүдэлөөе харуулха гэһэнийнь һайн байна.

Үнгэрһэн сагай мартагдашагүй үеые гол түлэб харуулжа шадаһан ябадал авторай уран бэлигэй дэлисын ехэшэг байһые гэршэлнэ. Гэбэшье, нүхэр Батожабай зохёолнуудаа «нэгэ һуудалаар», түргэнөөр бэшэдэг авторнуудай тоодо оролсоно ха гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Зүгөөр иимэ ябадал һайншье, муушье талатай байдаг. Һайн талань юуб гэхэдэ, ямар нэгэн һонирхолтой темэ шэлэжэ олоод, тэрэнэйнгээ гол үдхые багахан саг соо бодожо үзэһэн дары өөрынгөө үзэмжөөр элдэб үйлэнүүдые зохёон гаргадаг. Нүгөө талань юуб гэхэдэ, сэдьхэл хүдэлгэмэ ямар нэгэ һанамжын нүлөөн доро бии болгогдоһон зүйлнүүд болон нюурнуудай гансал газаа талань яһала гоёогдонхой, мүлигдэнхэй, үнгэлэгдэнхэй байдаг. Теэд досоо талань газаахидаа хүрэхэгүй, хүндышэг, хооһоншог байхаяа һанадаг. Тиимээр харуулагдаһан хүнүүдэй түхэл шэнжэнь газаашье, досоошье талаһаа бүрүүл бүүдэгэр, хүсэд бүтөөгүй шэнги байдаг. Иимэ үшарһаа «Барометр шуурга харуулна» гэһэн пьесэ соо И. В. Бабушкин болон бусад революционернүүдые, илангаяа 1905 ондо Чита городто болоһон революционно тэмсэлые харуулга манай сэдьхэлые хүсэд ханаабагүй. Пьесын энэ дутуунь Бурят-Монголой драмтеатрын табиһан зүжэгтэ элеэр гаража ерэнэ.

Тус зүжэгые режиссер И. Е. Миронов тааруулан зохёон табяа, драматургтай хамта пьесын үдхые зүбөөр гаргаха, И. В. Бабушкинай болон бусадай тэмсэлые гүнзэгыгөөр харуулха гэжэ оролдоһониинь һайшаамаар. Улан-Удынхид энэ зүжэгые һайнаар угтажа абаа. Энээниие хараһан хүнүүд зохидшооһон байна. Пьесын хэды дутагдалтай байгаашье һаань, тэрэнэй гол рольнуудые наадаһан артистнарай уран шадабариин ашаар, тэдэнэй оролдолго хэшээлээр һонирхолтой зүжэг боложо шадаа. Тиимэһээ, артистнарай наадалга тушаа тэгтожо тобшоор хэлэхые хүсэгдэнэ.

И. В. Бабушкин боложо наадаһан БМАССР-эй арадай артист В. Халматов тухайда нэн түрүүн нэгэ хэды үгэ хэлэе. Пьесэ соо И. В. Бабушкиниие харуулха материал багашаг байшоо. Тэрээниие хэрэглэжэ ородой элитэ ехэ революционерэй образ гаргаха бэрхэтэй зорилго артистын урда табигдаһан байна. Энэ зорилгоёо В. Халматов бэелүүлжэ шадаа гэжэ һананабди. Нүхэр Халматов Бабушкин боложо наадахадаа, ленинскэ партиин хэрэгтэ үнэн сэхэ революционерэй замые зүбөөр харуулна. Бэеэ баринги аад, уран зэргээр наадаһыень тэмдэглэмээр. Бабушкин арад зоной эрхэ сүлөөгэй түлөө амп наһаяа гамнангүй тэмсэдэг, шэн зоригто революционер байгаа гэжэ зүжэг хараад этигэнэбди. Бабушкиниие хүдэлмэришэдэй дунда, хаанай засагаархидта эсэргүү тэмсэлэй түрүүшын зэргэдэ ябахыень харанабди.

Гэбэшье, Бабушкинай хүдэлмэришэдэй тэмсэлые эмхидхэгшэ, тэдэнэй багша, хүмүүжүүлэгшэ байһан үүргэнь үшөөл хүсэд һайнаар харуулагданагүй. 1905 ондо Чита городто болоһон хүсэтэ тулалдаан халирхайгаар харуулагдана. Жэшээлхэдэ, тэрэ оной ноябрь һарын тэн багаар түмэр замай хүдэлмэрилэгшэд, албахаагшад И. В. Бабушкинай хүтэлбэри доро, засагай газарай ямаршье зүбшөөрэлгүйгөөр 8 часай хүдэлмэриин үдэр тогтоожорхиһон юм. Теэд энээн тухай зүжэг соо оройдоо хэлэгдэнэгүй. Эндэхи хүдэлмэришэдые Бабушкинай эмхидхэһэниинь элеэр харуулагдаха ёһотой байгаа. Гэхэ зуура, энэ дутагдал артистһаа болоогүй гэжэ үшөө дахин дабтая.

Түрүү хүдэлмэришэд Марченко, Давыдова гэгшэд бүри хангалтагүйгөөр, бүрүүл бүдэхеэр харуулагдана гэжэ тэмдэглэхээр.

Генерал-губернатор Холщевниковые харуулһан артист Б. Вампиловай шадамараар наадаһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Холщевников тухай хэлэгдэһэн олон зүйлнүүд пьесэ соо бии. Энэнь генералай абари зангые эли тодоор, түсхай маягтайгаар харуулхадань артистда туһалһан байна. Холщевниковэй мэхэтэй хүн байһаниинь, доншхон хэрзэгы абари зан, харата муухай аашань зүбөөр харуулагдана. Ноёдой урда али болохоор билдагуушалжа, өөрынгөө хара хубиие харалсан, ямар нэгэн хайрада хүртэхэ гэжэ эрмэлзэдэг байһаниинь элирнэ. Тийгээд революционер Бабушкиниие яажашье һаа бариха гэжэ оролдоно. Мэдэлдээ байһан офицернүүдэй — подполковник Дружинин поручик Зайцев хоёрой хёморөө шадамараар хэрэглэнэ.

БМАССР-эй габьяата артист И. Миронов поручик Зайцевай абари зангые онсо шэнжэтэйгээр харуулна. Революциин хорото дайсан өөрынгөө хуби заяа юунһээшье дээгүүр бододог тэрэ поручигай аяг аашэ элеэр харагдана. Дружинин урдань түрмын харуулшан байһанаа подполковник болоһон байгаа. Тиимэһээ Зайцев тэрэниие үнэн зүрхэнһөө үзэн ядана.

Республикын габьяата артист Ж. Иванов подполковник Дружинин боложо наадана. Тушаал зэргээ алдахагүйн тула тэрэ подполковник ноёдойнгоо урда нохой шэнгеэр «һүүлэй шарбана», хэтэрхэдээ түрэһэн хайрата эгэшээешье наншажа ороно. Артист Иванов холо бодолгүй, мохоо талхи хүн шэнги боложо, Дружининие зүбөөр харуулна гэжэ һанагдана.

Наталья Дружинина пьесэ соо тон орёо зам гаталһаар харуулагдана. Үг гарбалаараа дайсадай ангида хабаадаха байһаншье, Россидахи олониитын хүдэлөөнэй нүлөөн доро революционернүүдтэ үнэн зүрхэнһөө талархадаг, заримдаа тэдэнэртэ туһа хүргэдэг болоһоор харуулагдана. Дружинина революциин дайсадые бодото нюураарнь харахадаа, арадта харша айхабтар муухай юумэ тэдэнэй хэдэгыень мэдэхэдээ, революционернүүдэй нүлөөн доро дайшалхы тэмсэлшэ болотороо ургана. Наталья Дружининае республикын габьяата артистка Ю. Шангина бодото бэеэрнь харуулна. Энэ орёо замыень харуулхадаа тон зүб, хүнэй этигэмээр арга хэрэглэнэ. Худөөгэй баяшуулай үри таһардаһан, холо бодолгүй, янгархуу зантай Надежда Елизарова боложо артистка Д. Чимитова шадамараар наадана.

Цыремпил Ранжуров болоһон БМАССР-эй габьяата артист Д. Дондуков бэрхээр наадана. Ц. Ранжуров ямаршье сагта ходо хүхюун ябадаг, хүн зоной байдалые зүбөөр сэгнэдэг, ерээдүйдэ зол жаргалта байдал мандуулагдаха гэжэ этигэдэг хүн байһаар харуулагдана.

Ородой түрүүшын революциин үедэ бурят арадай нойрһоо һэрижэ эхилһые революционно хүдэлөөндэ Ранжуровай хабаадалсаһан ушар гэршэлнэ. Ород, бурят арадуудай хани барисаанай һүлдэ тэмдэг болохо удхатай үйлэнүүд пьесэ соо бии. Жэшээнь, Читада болоһон восстаниин үедэ Цыремпил Ранжуров Иван Васильевич Бабушкинай гарһаа революциин Улаан туг абана.

Полициин тагнуулшан Рогов боложо, РСФСР-эй габьяата артист Ч. Геннинов яһала шадажа наадана. Рогов гээшэ муу мэхэтэй, харатай хэрзэгы хүн. Ноёд һайдтаа найдабаритай болоод, Петербургһаа Чита

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

Хитадай арадай политическэ консультативна соведэй Бүхэхитадай комитедэй сесси

ПЕКИН, мартын 7. (ТАСС). Хитадай арадай политическэ консультативна соведэй Бүхэхитадай комитедэй хоёрдохи пленарна заседани мүнөөдэр нээгдэбэ.

Энээнэй урда тээ НПКС-эй Бүхэхитадай комитедэй депутадууд бүлэг бүлэгөөрөө таһаржа, Ази болон Европын 11 орондо ошожо ерэһэн тухай НПКС-эй Бүхэхитадай комитедэй түрүүлэгшэ Чжоу Энь-лайн элидхэлые болон тоосоото үе соо Хитадай арадай политическэ консультативна соведэй хэһэн хүдэлмэри тухай НПКС-эй Бүхэхитадай комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Чэнь Шу-тан гэгшын элидхэл заседаниинууд дээрээ зүбшэн хэлсэһэн байна.

Баруун гүрэнүүд Германи тухай асуудалаар нэгэ талын хэлсээ хэжэ байна

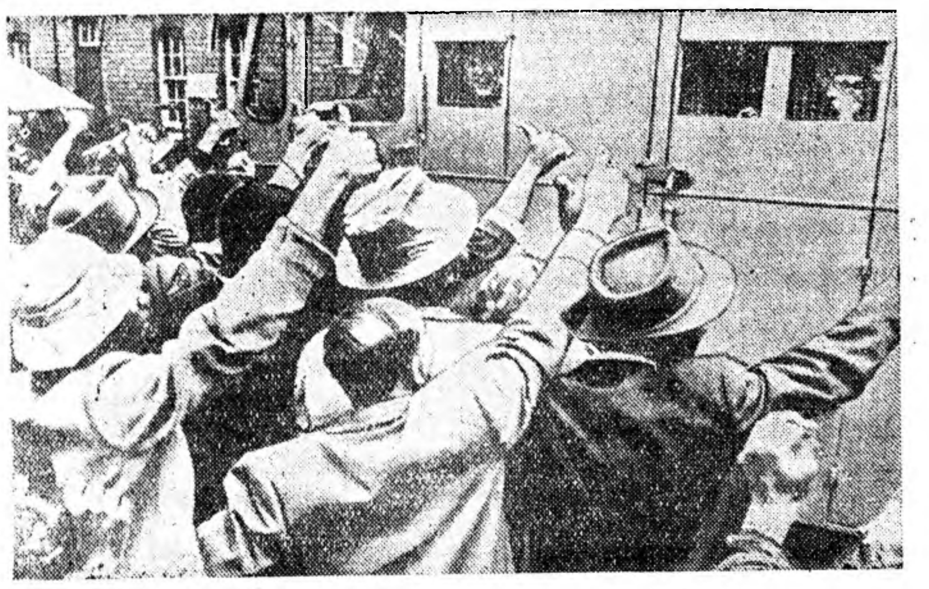
ВАШИНГТОН, мартын 7. (ТАСС). США-гэй, Англиин, Франциин болон Германиин Федеративна Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министерствын түлөөлэгшэдэй зүблөөн үсэгэлдэр нээгдэжэ, Германи тухай асуудал энээн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байна.

«Энэ шухала асуудалые шиидхэхэ талаар үүсхэл гаргаха хэрэгые баруун гүрэнүүд өөһэдынгөө гарта абаха арга олохын түлөө» энэ суглаа хэжэ байгаа юм гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентствын вашингтонско корреспондент Хайтауэр гэгшэ мэдүүлбэ.

Гэбэшье, Германиие нэгэдүүлхэ асуудалаар үнэн зүрхэнһөө һанамжаяа хэлсэжэ байнабди гэжэ баруун гүрэнүүд ниюдэ далдалхын тэдыдэ зүблөө татаа гэжэ нютагай журналистнууд хөөрэлдэнэ. Германиин хоёр гүрэнүүд хоорондоо хэлсээ хэхэ ёһогүй, тиимэдээ нэгэдүүлэгдэһэн Германи баруун гүрэнүүдэй сэрэгэй дайшалхы бүлэглэлнүүдтэ оролсохо ёһотой гэһэн Баруун Германиин болон Холбоото Штадуудай ябуулдаг политика энэ зүблөөнэй шухала асуудалые шиидхэхэ һаалта хэжэ байһаниинь хэндэшье эли.

Франциин национальна суглаанда

ПАРИЖ, мартын 7. (ТАСС). Хүдөө ажахын талаар правительствын ябуулдаг политикые национальна суглаанда зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэбэ. Правительствын олонхид (гол түлэб социалистнууд, радикалнууд болон «социальна республиканецууд), хүдөө ажахын асуудалнуудаар правительствын хэһэн мэдүүлгые «харалдаа абаха» гэжэ шиидхээ. Тэдэниие «дулдыдадаггүй республиканецууд» гэжэ баруунай үзэл бодол баримталдаг бүлэг, мүн «арадай республиканска хүдэлөөнэй» (МРП) гэшүүд дэмжэһэн байна. Энэ шиидхэбэриин удхань ямар бэ гэхэдэ, хүдөө ажахын байдал парламентда уни удаан зүбшэн хэлсэгдэбэшье, Франциин таряашадай ажабайдалые һайжаруулха талаар ямаршье бодото хэмжээн абтаагүй гэхэдэ.

Урда Африкын союзай 152 түрүү ажал-ябуулагшад үндэһэ яһанай илгаа гаргадаг правительствын политикые буруушаажа тэмсэһэн байгаа. Мүнөө Иоганнесбургда тэдэниие дахин сүүдлэжэ эхилбэ. Хоёрой хоорондоһоо гараһан хүн зониие сагаан шарайтантай тэгшэ эрхэтэй болгохын түлөө тэмсэһэн хүнүүдые мүрдэхэ ябадалда эсэргүүсэн, городой хүн зон декабрь, январь һаранuудта демонстрацинуудые хээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тэгшэ эрхын түлөө тэмсэгшэдые түрмын машинануудта һуулгаад, сүүдэй байшанда абаашажа ябахадань, демонстратнууд амаршалжа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Франциин ажалшад демократическа хэблэлые дэмжэнэ

ПАРИЖ, мартын 7. (ТАСС). Коммунистическэ болон демократическа хэблэлдэ туһаламжа болгон үгтэхэ мүнгэн зөөри Франциин эдэбхитэйгээр суглуулагдажа байна. Мүнөө миллион гаран франка суглуулагдаа.

Египедэй газарһаа Израилиин сэрэг гаргагдаба

НЬЮ-ИОРК, мартын 8. (ТАСС). «Генеральна Ассамблейн февралиин 2-то абаһан резолюцие дүүргэһэн тухай» гэһэн генеральна секретарь Хаммаршельдын элидхэлые ООН-эй секретариат толилоо. Египедэй газарһаа Израилиин сэрэгые бултынь гаргаха гэһэн Ассамблейн эрилтэ мартын 8-най үдэр Гринвичээр 16 часта, Москвагай сагаар 19 часта «сүм дүүргэгдэбэ» гэжэ элидхэл соо хэлэгдэнэ.

Хоккейгээр дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ илагшадта шан барюулагдаба

Дэлхэйн 23-дахи, Европын 35-дахи чемпионат шайбатай хоккейгээр боложо дүүрэбэ. Мүрысөө үнгэргэхэ бэлэдхэлэй комитет болон Советскэ Союзай хоккейнэ секци мартын 5-най үдэшэлэн орой уулзалга хээ. Мүрысөөндэ хабаадагшад, мүн мүрысөө үнгэргэһэн директорадай хүтэлбэрилэгшэд, судьянууд, спортивна олонитын түлөөлэгшэд, советскэ болон гадаадын журналистнууд уулзалганда хабаадаа.

Нүхэдэй ёһоор, спортивна үндэр хэмжээндэ мүрысөөн үнгэргэгдэбэ гэжэ хоккейн уласхоорондын лигиин европейскэ президент г-н Дж. Ахерн гэгшэ мүрысөөний дүн согсолходоо хэлээ. Мүрысөөндэ һайнаар бэлэдхэжэ, тэрэниие үнгэргэһэнэйнь түлөө СССР-эй хоккейн секцидэ болон бэлэдхэлэй комитедтэ тэрэ баясхалан хүргөө.

«Үнэн сэхээр наадагдаа» түлөө шан Японой суглуулагдамал командада барюулха гэжэ директорадай нэгэн дуугаар шиидхэһэн тухай г-н Ахерн мэдүүлээ. Һүүлээрнь Японой командын хүтэлбэрилэгшэдэ энэ шан барюулагдаа.

Швециин хоккеистнууд дэлхэйн болон Европын чемпионой алтан медальнуудые, Советскэ Союзай спортсменүүд мүнгэн медальнуудые, тэрэшэлэн Чехословакиин республикын спортсменүүд бронзо медальнуудые абаа.

К. Страка (Чехословаки) мүрысөөндэ эгээ һайн вратарь байгаа гэжэ соносхогдоо. Советскэ хоккеист Н. Сологубов эрхим һайн хамгаалагшын, Швециин командын түлөөлэгшэ С. Юханссон эгээн һайн добтологшын шанда хүртэбэ. (ТАСС).

Ботвинник Смыслов хоёрой матч

Гроссмейстернууд Михаил Ботвинник Василий Смыслов хоёр шатараар дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөгөө үргэлжэлүүлэн, СССР-эй Шатарай центральна клубта хоёрдохи партяа наадажа тэнсээ.

Гурбадахи партинь мартын 9-дэ наадагдаха.

Манай республикын һонин

Хүдөөдэхи хүгжэмэй һургуули

Коммунизм байгуулжа байгаа совет арадай культурна хэмжээн жэлһээ жэлдэ улам ургана. Энээнэй элитэ жэшээнь юуб гэхэдэ, манай орондо ехэ багагүй, хүгшэн залуугүй бултадаа хүгжэмдэ һонирходог, тэрэниие шудалха гэжэ хүсэдэг болонхой. Энэншье ойлгосотой.

Үхибүүдые багаһаань хойшо хүгжэмтэй танилсуулхада, хүгжэм заахада, тэрэнэй орёо нюусыень бэлэхэнээр ойлгодог, түргэн мэдэжэ абахын тула оролдодог байна. Тиимэһээ, манай орон дотор хүүгэдэй хүгжэмэй һургуулинууд жэлһээ жэлдэ олошорно. Мүнөө жэлдэ республика дотор эгээн түрүүшынхээ хүдөөдэхи хүгжэмэй һургуули Хэжэнгэ тосхондо нээгдээ.

Энэ һургуули баян, фортепиана шудалха класстай юм. Баян шудалха классстa 13 үхибүүн, фортепиана шудалха класста 21 үхибүүн һуража байна.

—Ерэхэ жэлдэ скрипачые асаржа хүүр, скрипкэ шудалха класс нээхэ һанаатайбди. Тиигэхэд һаа, манай һургуулиин үүргэ үшөө ехээр дээшэлхэ байна,—гэжэ һургуулиин директор нүхэр Пузанов хөөрэнэ.

Бурят-Монголой Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищие 1956 ондо дүүргэһэн, үүсхэлтэй нүхэд Тамара Яковлевна Байкалова, Алексей Петрович Пузанов ехэ оролдого гаргана. Һаяхан энэ һургуулиин дэргэдэ колхозно ба хүдөөгэй клубуудай баянистнуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ курса нээгдэз.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Нүхэр Байкалова һурагша Светлана Сультимовае пианинодо һургажа байна. 2. Нүхэр Пузанов һурагша Саша Григорьевые баянда һургажа байна.

А. Мантаев.

Шэнэ номууд

Гүрэнэй Бурят-Монголой номой хэблэл февраль һарын туршада олохон шэнэ ном хэблэн гаргаба.

Бурят-Монголой зооветинститудай зохёолнуудай XI дэбтэртэ Ю. А. Гаркушагай, Жан-Дар Дандароной, Д. К. Червяковой статьянууд толилогдоо.

Хүүгэдтэ зорюулагдан, В. Жалсановай шүлэгүүд, А. Консовой «Ленин тухай хөөрэлдөөн» гэжэ ном гаргагдаба.

Мүн «Бурят-Монголой үнэн» газетын редакци «Хони үсхэбэрилгэ тухай» статьянуудай суглуулбари хэблээ. Республикын түрүү хонишодой дүй дүршэл тухай газетэдэ хэблэгдэһэн статьянууд тэрээн соо толилогдоо.

„Коммунизм“ колхозой һонинууд

⭘ Түл абалга түлэг дундаа Эндэхи малшад үбэлэй түл абалгые һайн бэлэдхэлтэйгээр угтаа. Мүнөө хонишод 300 гаран хурьга, 500 шахуу тугал абаад, шэнэ аргаар, нэгэшье хороолтогүйгөөр түлжүүлжэ байнхай.

⭘Түрүү бригада. Нүхэр Б. Будаевай хүтэлбэрилдэг барилгын бригада гэр байра, мүн малай байрануудые барина. Һүүлэй үедэ энэ бригадынхид «Хуурлиг», «Сарлаал» гэжэ нютагуудтахи гүүртэнүүдтэ нэгэ нэгэ шэнэ гэрнүүдые барижа дүүргэ. Колхозой правлени тус бригадада амжалтата ажалайнь түлөө баясхалан хүргөө.

⭘Комсомолшууд һаалишад болоно. Энэ колхозой залуу хүбүүд Прибайкальска, Яруунын, Сэлэнгын аймагуудай һаалишадай уряае һайшаан дэмжээд, һаалишад боложо фермэнүүдтэ ошохо дуратай байнаа мэдүүлбэ. Михаил Намсараев, Василий Доржиев, Василий Будаев һаалишад болгыт гэжэ гуйлһан мэдүүлгэ колхозой правленидэ барьяад байна.

Закаменай аймаг.

С. Тарбаев.

Оролдосотой лугово...

Цырен-Доржо Дамбиевич Бу... Зэдын аймагай Доржи Банзаро... нэрэмжэтэ колхоздо сабшалан... жаруулха үүргэ даалаг. Нүхэр ...даев 66 наһа хүрэбэшье, ехэ ...ногоо ургуулхын тулада саг ү... жэ оролдожо, һүүлэй хэдэн ж... туршада яһала һайн ургаса а... Колхоздоо 26 жэлэй туршада шударгыгаар ажаллаһанайнгаа ...лөө нүхэр Будаев хамтын суг... най тогтоолоор мүнгэн тэдх... һара бүри абадаг болоо.

К. Доржие...

Барилгын модо бэлдэн...

Зэдын аймагай Сталинай нэ... жэтэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ ...рилгын хүдэлмэри үргэнөөр х... шэнэ барилгануудые олоор бо... гоо һэн. Энэ жэлдэ колхозой ба... гашад 120 толгой үхэрэй багтах... повой байра, колхозниигуудай о... 10 гэр, хүүгэдэй ясли шэнээр б... ха юм.

Мүнөө барилгада хэрэглэ... модон Урмын ойдо бэлэдхэг... барилгын газарнуудта зөөгд... захаланхай.

Ц. Сагалее...

Б. Цыденов чемпио... болобо

Шатараар түрүү һуури эзэ... түлөө мүрысөөн боложо дүүрэб...

Һүүлшын 15-дахи наадалга ...шангаар үнгэрөө. Цыденов Ам...вай добтолгодо шадамараар ха... үгөө, тиигээд булюу байдалтай ...лоод, удаань шүүгээ.

Мадаев Ивановые, Мельн... Черноскутовые, Самарин Ша...ниие, Пронин Павловые шүүгэ...

Мамилов һайн байдалтай ба...раа алдуу хээд, Федорцовто ш... дэшоо. Шатараар эхэнэрнү... дундаһаа республикын чемпи... Гармаева Любимовые шүүгэ...

40 үдэрэй туршада болоһон ... шанга тулалдаанай удаа 1-дэхи ...рядай шатаршан Б. Цыденов аб... болохо 15 очкоһоо 11,5-дые аб... Улан-Удэ городой чемпионой ... зэргэдэ хүртэбэ. Власов, Ива... Пронин гэгшэд 2—3—4-дэхи һу...нуудта гараа.

Черноскутов, Шадрин, Гарм... 10—10 очконуудтай.

А. Игумн...

—————⊙—————

С Ү Ү Д

Ниитын гурим эбдэгш... хэһээгдэбэ

Лялин Аркадий Григорьевич ... оной мартын нэгэнэй һүнии ... часта архиин һогтуугаар гэ... наншалдаа үүдхэһэн юм. Һам... хүбүүгээ сохиһон, бага наһа... шуулай байтар муухай үгэнү... хэлэһэн байгаа.

Пригородно районой 1-дэхи у... тогай арадай сүүд Лялинай ... гые хаража үзөөд, ниитын жу... эбдэһэнэйнь түлөө тэрэниие 10 ...рэй туршада түрмэдэ хаа... шиидхэбэ.

„Барометр шуурга харуулна“

(Түгэсхэл)

ерэжэ, революционернуудэй дунда шурган орохо, тиигээд тэдэниие дайсадайнь гарта барижа үгэхэ зорилготой байгаа. «Барометр шуурга харуулна» гэһэн пьесэ яһала һонирхолтой, ехэ удхатай зүжэг болоо. Бурят-Монголой гүрэнэй драматическа театрын артистнуудай ехэ оролдолго гаргаһаниинь дамжаггүй. Гэбэшье, пьесэ соогуур адаряатай, дутагдалтай газарнууд дайралдана.

Хэнэйшье мэдэһээр, РСДРП-гэй Читын комитет Сибирьтэхи тон хүсэтэй, эмхитэй партийна организацинуудай тоодо ородог байгаа. Тиимэһээ, Читын хүдэлмэришэд, түмэрзамшад большевигүүдэй хүтэлбэри доро ябажа, 1905 оной революцида эдэбхитэйгээр хабаадалсаһаниинь элитэ. Тэрэ үеэр Чита город үнэхөөрөө бурьялжа байгаа бшуу. 1905 оной намар Читын гарнизоной солдадууд хаанай генералнуудта мэдэлээ үгэхэеэ болижо, арад зоной, революциин талада ороһон юм. 1905 оной октябрьда Читын большевигүүд хүдэлмэришэдэй дайшалхы дружина, мүн стачка ударидаха комитет тогтооһон байгаа. Уданшьегүй солдат, хасаг депутадуудай Совет эмхидхэгдээ бэлэй. Иимэ һүр ехэтэ революционно хүдэлөөе И. В. Бабушкин, В. К. Курнатовский, А. А. Костюшко-Валюжанич гэһэн элитэ большевигүүдэй хүтэлбэрилдэг байһаниинь мэдээжэ.

Гэхэ зуура, дээрэ хэлэгдэһэн ушарнуудай пьесэ соо оруулагдаагүйнь гэмшэлтэй.

«Барометр шуурга харуулна» гэһэн пьесэ түүхэдэ хамаатай зохёол болоно. Тиигэбэшье пьесэ соохи үйлэнүүд, түүхын зарим баримтанууд олон газарта һэлгэгдэшэһэн, ондоогоор харуулагдаһан байна.

Жэшээнь, И. В. Бабушкин сүлэлгэһөө табигдаад бусажа ябахадаа, Байгалай үмэнэ революционно хүдэлмэри ябуулха даалгабари абаһан байгаа. Пьесын авторай баталамжын ёһоор, Бабушкин Петербургын түрмэнүүдэй нэгэндэ һуужа байтараа тусхай даалгабаряар Сибирь ороно. «Пьесын һүүл багта Бабушкин Петербургһаа сэхэ ерэһэн бэшэ, харин Верхоянскһаа бусажа ябаһан шэнги болоно.

Партиин Читын комитет «Забайкальский рабочий» газетые 1905 оной декабриин 7-һоо эхилжэ гаргаһан байгаа. Теэд, энэ газетэ бүри үнинэй гаража байһан шэнгеэр пьесэ соо харуулагдана.

1905 оной революциин үедэ меньшевигүүд, эсэрнүүд арад зондо харша ябуулга хэжэ, революцида хохидол ушаруулһан байгаа. Большевигүүд, меньшевигүүд ба эсэрнүүдэй хоорондо шанга тэмсэл болоһон байха. Гэбэшье, пьесэ соо энэ тэмсэл оройдоо харуулагданагүй. Городой захын нэгэл модон гэр соо меньшевик Успенский орожо ерээд, хоёр—нэгэ харша үгэ хэлэнэ. Энэ үзэгдэлдэнь юундэшьеб этигэхээр бэшэ. Гадна, элитэ большевигүүд Курнатовский, Костюшко-Валюжанич пьесэ соо харуулагданагүй. Иимэ ушарһаа, Бабушкинтай хамта революционно хүдэлмэри ябуулжа байһан нүхэд тухайдань эндэ горьтойгоор хэлэгдэхэ ёһотой байгаа гэжэ һанагдана. Гэхэ зуура, драматург Чита городтохи революционно хүдэлөө харуулха зорилго табиһан байгаа бэшэ аал?

Наталья Дружинина Росси Турци хоёрой хоорондын дайнай үедэ Москвагай сэрэгэй нэгэ госпитальдо медсестра байһан байгаа. Теэд, тэрэ дайн аяар 1877—78 онуудай үедэ болоһон ха юм. Гушаад жэлэй үнгэрһэн хойно; 1905 ондо энэ эхэнэр наһатайшагаар үзэгдэхэ ёһотой байгаа бшуу. Наталья Дружинина залуу эхэнэр Надя Елизароваһаа бэлайшье хүгшэн бэшээр харуулагдана.

Пьесын үгэ хэлэн тухай хэдэн үгэ хэлэхэ хүсэлэнтэйбди. Олон ушарта ерод хэлэ һажаажа хэлэһэн мэдүүлэлнүүд дайралдана. Жэшээнь, «Манай эсэгэ дүүрэн эрхэтэй, бэеэ даанги байхын түлөө бүхы наһаараа тэмсэһэн хүн гээшэ!»; «... минии һонирхуу асуудалые...» гэхэ мэтэ. «Политическэ заключённонууд»; «арестантнууд»; «сестра милосердия»; «провокатор» гэхэ мэтэ бурядаар хэлэжэ боломоор үгэнүүд оршуулагдангүй орхигдонхой. Генерал Холщевников үбгэржэ, шүдэгүй болоһон гү, али хэр угай шалшаран дээрэһээ гү «Дотоодын хэрэгэй министр Плеве» гэхэ аад, «Плово» гэнэ...

Москвада, 1959 ондо болохо Бурят-Монголой искусство, литературын декадын бэлэдхэл мүнөө эхилэнхэй. Тэндэ республикынгаа искусство болон литературын эрхим дээжые харуулха ёһотойбди. Декадын программа соо эгээн һайн пьесэнүүд оролсохо зэргэтэй. Тиимэһээ, тэндэ харуулагдаха зүйлнүүдээ тон нарииhaар хандажа, дутуу дундануудынь зайсуулха, алишье талаараа дээдэ шанартай болгохо гэжэ оролдохо шухала. Мүнөө арад зоной культурна эрилгэнь улам ехэ боложо байнхай. «Барометр шуурга харуулна» гэһэн пьесэ үшөө дахин мүлигдэжэ, заһагдажа, эрхим зэргын зохёол болоһой гэжэ хүсэгдэхэл байна. Түс пьесын автор, театрын хүдэлмэрилэгшэд зарим тэды манай ажаглалта хараадаа абаха бэзэ гэжэ найданабди.

А. Плишкина.
Д. Дугаров.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора— 32-74, отв. секретаря —27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности —34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00369 Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 13...